

Iphe, Jizosu Goshiru Jionu Lé Ophulenya

---

1 ¹Qwa-a bù ophulenya Jizosu Kéreshi, Chileke nñuru iya g'o goshi ndu ejeru iya ozi, bù iphe, adqedu g'qo-nq-beru l'oomee. Tòbudu iya bù; Jizosu Kéreshi bya ezia ojozi-imigwe iya sù g'o je atuko iphe ono g'qo ha goshi Jionu, bù onye-ozi iya. ²Oo iphemiphe, Jionu humaru bë ọ tukoru g'qo ha pfukota-a. O bùru l'ekwo-a l'eka-a bë Jionu tukoru opfu ono, Chileke pfuru ono deshikota. Iphemiphe ono bùkotaru okpobe-opfu, Jizosu Kéreshi ono goshikotaru iya. ³Onu-oma bë a goru nü iphe, bù onye agu ekwo-a, e deru opfu, epfuchiru Chileke-a më ndu nñumaru iya nü; ngabè iya nchì bya emeje iya ememe; noo lè teke iphemiphe-a l'e-mekota bë zaakwari ntse.

Jionu l'ekele Chiochi ęsaa

⁴Oo mbèdua, bù Jionu bë ekele unubé Chiochi ęsaa ono, dükota l'alí Eshiya ono ekele. Mu sù g'eze-iphe-oma yee ęhu odata guu, shi Chileke l'eka tso unu. Chileke ono bù onye nò ndzù; bya abùru onye shihawaa nòduta temanu mgboko dù; bya abùru iya bù onye ono, abyà nü ono. G'eze-iphe-oma, shi iya l'eka; mèkwapho ophu shi l'eka Unme ęsaa Chileke bùru k'unu jeyewaruroya. Unme ęsaa, mu epfurù bù Unme ęsaa ono, l'anoduje l'atatifhu Chileke l'eka ọ nò l'aba-eze iya ono. ⁵Eze-iphe-oma yee ęhu-guu ono shikwapho Jizosu Kéreshi l'eka onye l'apfushije ike l'iphemiphe, o pfuru anyi; bya abùru onye mbù, Chileke meru o teta nòdu ndzù. O bùkwaru iya phò bù onye-ishì iphe, bùkotakpoo ndu bù eze lè mgboko-a.

Q bù onye yekpooru anyi obu; k'ophu ọ nwñihu-chiru anyi anwñihu, anyi gege anwñihu. Q bùru mee ya b'o gude tòo anyi l'egbu ono, iphe-eji shi kee anyi ono. ⁶O bya emee anyi; anyi bùru eze; bya abùru uke Chileke; ndu ejeru Chileke, bùkwapho Nna iya ozi. G'ajaja më ike bùkotaru ke Jizosu jasú lè tuutuutuu lè mijimiimii. Nokwa g'qo dù.

⁷Unu lekwa l'q noakwa anono l'urwukpu abya. Onyemonye l'e-gude ęnya iya hñuma iya. Iphe, bù ndu ono, tñru iya arwa ono bë a-hñumakwa

iya pho. Ohamoha, dū lē mgboko-a bē l'a-rakota ejo ékwa; éka meji a-tofu phé mē o -byaephō. Noo iphe, e-me nū bū onoya. Nokwa g'ō dū.

⁸“O mbēdua bū Alufa bya abūru Omega. Mu bū onye mbū bya abūru onye ikpazū.” Nokwa iphe, Nnajuphu, bū Chipfu eepfu; mbū onye ono, bū iya bū Okalibe-Kakota-Ike; bya abūru onye shihawaa nōduta tēmanu mgboko dū; bya abūru iya bū onye ono, l'abya nū ono.

Ahuma Kéreshi l'ophulunya

⁹Oo mbēdua bē bū Jionu, bükwapho nwanna unu. Mu bū onye mu l'unu tükoru būru ndu éphe lē Jizosu tükbaru būru nanū l'leje ejo iphe-éhuka-a, anyi eje-a. Mu l'unu tükokwarupho nweru ota-nshi. O būru egube ono bē anyi e-mechakwapho tükko gbaru mgba nweru mgboko òphúú ono, l'e-shi Chileke l'eka ono. L'o nweru teke a kputajeru mu je edo-be l'alí, enyimu sō-phērū. Iphe, eekuje éka ono bū Patumosu. Iphe, e gude kpuru mu laa éka ono bū l'ole mu asa opfu Chileke asasa; mēkwapho le mu anoduje epfuru ndu ozo l'edzudzu-pha k'òkpobe iphe ono, Jizosu Kéreshi goshiru mu ono. ¹⁰Tobudu iya bū; o be l'eswe ujiku lanū, bū eswe Nnajuphu; Unme Chileke bya ejie mu pho éhu pyimū. Mu wata aphū ophulunya. Mu nūma olu-opfu, kwata adashikpō ike ike ike ike g'onye egbu opu-ogu l'uzo azū mu. ¹¹Olu ono sū: “O kwa mbēdua bū Alufa bya abūru Omega; mu bū onye mbū bya abūru onye ikpazū. Tükokpoephō iphe, iibya ahuma-a dekota l'ékwo; zikaaru Chiochi ésaa-a, nō lē Eshiyi; mbū ndu Chiochi, nō lē Efesoṣu; waa ndu kē Sumena; mē ndu kē Pegamomu; waa ndu kē Tayatayira; waa ndu kē Sadisu; waa ndu kē Filadelufiya; mē ndu kē Layodeshiya.”

¹²Mu bya aghaa enya l'azū gē mu hūmaeshikwa onye ono, epfu eyeru mu nū onoya. Mu ghaa enya ono mu hūma oroku ésaa e mekotaru lē mkpola-ododo. ¹³O dūru onye dñephō gē Abubu-Ndiphe, yekotaerupho akpawuru uwe, l'akpa iya l'ogba-echi pfuru lē mgbaka oroku ésaa ono. Uwe ono bē e gude akpō-mkpola-ododo kebuta iya l'unme. ¹⁴Egbushi, dū iya l'ishi nōdu achaephō kē phuuphuu g'ejī aturu, maru acha ucha; mbū kwata acha pemu pemu g'aka-mini-sunoo. Enya iya dñephō g'iphóró ücken, enwu enwunwu. ¹⁵Okpa iya labo chakota ziriri gē mkpürükpu-ígwè, ama mma, a hūru l'óku jeye o chaa achacha; mbū hūta iya jasū o gbu-chafū. Olu-opfu iya dñephō g'eka eze mini aphū gburugburu. ¹⁶O chiru kpopode ésaa l'ekutara iya. Ogu-echi, atsū nkō akpatiphi labo nōdu alufutaje iya l'ónu. Iphu onye ono nōdu egbuépho nwijinwii g'enyanwu keru l'ishi. ¹⁷Mu hūma iya bya adaa ya kpurumu lē mgboru okpa; dabyierupho g'onye nwūhuru anwūhu. O bya ebyibe mu ekutara iya bya asū mu: “Ndzū b'agushi ngu. Oo mbēdua bū Onye Ivuzo bya abūru Onye Ikpa-zū. ¹⁸Oo mbēdua bū onye ono, shi nwūhuru anwūhu; ole mu nowaa ndzū ojejoje nta-a. Nokwa g'ō dū. O kwa mu gude ire-igodo ücken-alí-maa mē

k'anwūhu. ¹⁹Dee iphemiphe-a, i hūmawaru-a l'ekwo waa iphe, dū nta-a; mēkwapho iphe, e-me l'iphu. ²⁰Waa iphe, e domiru edomi dū lē kpokpo-de əsaa-a pho, i hūmaru l'ekutara mu pho; yele orōku mkpolā-ododo əsaa pho. Kpokpode əsaa ono bē bu ənwu-ojozi-imigwe, l'anoduje eletagbaa Chiochi əsaa ono ənya; orōku əsaa ono būru Chiochi əsaa əbu."

Ozi, Kéreshi ezi Chiochi Efesosu

2 ¹"Waa iphe, ii-de nū ojozi-imigwe kē Chiochi Efesosu baa: Owa-a bu ozi, onye ono, chi kpokpode əsaa l'ekutara ono ziru; onye ejephe lē mgbaka orōku mkpolā-ododo əsaa ono. ²Mu makotakwaru iphemiphe, iimeje g'ō ha; mu maru g'ijieshiberu ozi ike; bya amaru g'ii taberu iphe nshi. Mu maru l'i tī kwejedu gē ndu eme ejo-iphe shita əka i no. Lī hūchawaru iphe, bu ndu ono, sūru l'ephe bu ndu-ishī-ozī ono ama; mbū ndu sūru l'ephe bu ndu-ishī-ozī; l'ebē abū l'ephe bu iya; i shi egube ono maru l'ephe bu ndu ntuphu-ire. ³Mu makwaru-a l'i tajeru iphe nshi; l'i jewaru iphe-ehuka, dū shii l'opfu ehū mu; ophu ike abvuduru ngu; ⁴ole-a; o nweerupho oru, mu hūmaru ngu l'ehu. O tō buqedu g'i shi yee mu obu bu g'i yeru mu iya nta-a. ⁵Nyatanu əka o jeberu əzo kpō-swehu ngu. G'izimanu lwa ngu azu; g'i wata eme iphe ono, i shihawaa lē mbulembu meta ono; ədumeka bē mu a-byapfutakwa ngu egwegwa; bya apafu orōku ngu l'ekā əpfuri; gbahaa l'izimanu lwaru ngu azu. ⁶Ole g'ō duhabē; iphe, mu aja ngu ajaja iya bu l'ejo-iphe ndu ogbo Nīkolasu ono eme bē dū ngu ashī; o būru g'ō dūkwa mu pho ashī bu ono.

⁷"G'onye nweru nchī ngabékwa iya nūma iphe-a, Unme Chileke epfu anu iphe, bükpoo Chiochi g'ephe ha-a.

"O kwa iphe, bu onye alwuje ogu ono lwūta bē mu e-kwe g'o ria akpūru oshi ono, emeje g'a nōdu ndzū ono; mbū oshi ono, pfuri l'okpoku Chileke ono.

Ozi, Kéreshi ezi Chiochi Sumena

⁸"Waa iphe, ii-de nū ojozi-imigwe kē Chiochi Sumena baa:

"Owa-a bu iphe, oopfu mbū onye ono, bu onye ivuzo bya abūru onye ikpazū; onye ono, shi nwūhu anwūhu; ole ə dzuwaa ndzū ozo ono. ⁹Mu makwaru-a l'iije iphe-ehuka; tēme i nōdu akpa nri; obenu l'i nweru iphe shii. Mu makwaru-a epfubyishi ono, ndu ono, sūru l'ephe bu ndu Jiu l'ebē əphe abū iya ono epfubyishi Chileke ngu ono; ndu ono bu əlo-ndzukō ndu abajeru Nsetanu ejā. ¹⁰Ii byakwa eje iphe-ehuka nta-a; ole ə gē ndzū ba agukwa ngu. Unu lekwa; Obutuswe a-hakwaru unu chīta je atūshia mkporo; g'e shi əka ono hūa unu ama. Mbū l'unu e-je iphe-ehuka ujiku iri mkpurophu. Ole; nōduekwa mu pho l'ekā g'i nō iya jasū l'egbua ngu egbugbu; e-mechaa mu ekpube ngu okpu-eze ono, bu ndzū.

¹¹"G'onye nweru nchī ngabékwa iya; nūma iphe-a, Unme Chileke epfu anu iphe, bükpoo Chiochi g'ephe ha-a.

“Lọ kwa iphe, bụ onye alwuje ogu ono lwuta bẹ bụ onye a ta abyadụ ekwe g'onwu mgbu labo gbu.”

Ozi, Kéreshi ezi Chjochi Pegamomu

¹²Teme waa iphe, ii-de nü ojozi-imigwe kę Chjochi Pegamomu baa:
 “Qwa-a bụ ozi, onye ono, gude ogu-echi, atsụ nkọ akpata iphu labo ono ezi. ¹³Mu makwaru-a l'i bu l'eka aba-eze Nsetanu nō anono. Obenu l'i gudeshiepho əpha mu; ophu i gojeduru ego l'i ti kweedu nkem; mbukponu teke ono e gburu Antipasu l'eka Nsetanu bu ebubu; opfu l'ọ l'ọ pfuru ledzudzu-oha pfua l'ọ mu bẹ ya nō l'eka ono. ¹⁴Ole o nweekwarupho iphe olemole, bụ ọru, mu humaru ngu l'ehu. O nweru ndu haru nodu ngu l'ime, bụ ndu eme ejio-iphe, əphe nwutaru l'eka Belamu, bụ onye ono ziru Belaku g'o-shi dephua ụnwu Izurelu; deru phę ye l'eri iphe, a gwaru iphe; yele apharwushi onwophe. ¹⁵Nokwapho g'o dürü ndu nō l'echilabø unu; eme iphe ono, ndu ọgbo Níkolasu ezi ono, bükwapho iphe, dù mu ashi-a. ¹⁶Qo ya bụ; g'izimanu Iwakwa unu azụ; ọdumeka bẹ mu a-byapfutakwa unu l'eka-egwa bya egude ogu-echi ono, shi mu l'ọn ono gude tsoo ęgube ndu ono ogu.

¹⁷“G'onye nweru nchị ngabekwa iya; nüma iphe-a, Unme Chileke epfu anu iphe, bụ Chjochi g'ephe ha-a.

“O kwa onye alwuje ogu ono lwuta bẹ mu a-harụ nri ono, bụ mana ono, Chileke domiru edomi ono; waa mkpuma ọchaa ono, e deru əpha Əphúú ono. Əpha ono ta adudu onye ozo, maru iya nü; gbahaa onye ono, a nñru iya ono.

Ozi, Kéreshi ezi Chjochi Tayatayira

¹⁸“Waa iphe, ii-de nü ojozi-imigwe kę Chjochi Tayatayira baa: ‘Qwa-a bụ ozi, Nwa Chileke ono ezi; onye ẹnya iya duepho g'iphóró ọku, enwu enwunwu; teme ọkpa labo chakota iya kę ziriri g'ope, a huru l'oku o gbu-chafụ egbuchafụ. ¹⁹Mu makotakwaru-a iphemiphe, unu emeje g'o ha. Mu maru n-yemobu unu; maru g'unu yeberu ẹhu l'ozu bya amaru ekweta unu; maru g'unu ataberu iphe nshi; maru ozi unu. Mu maru l'iphe, unu eme nta-a bẹ nyiberu iphe, unu shi eme lẹ mbụ. ²⁰Ole-a; o nweerupho ọru, mu humaru unu l'ehu: Unu kweru g'ejø nwanyị ono, bụ Jiezebelu nodu l'echilabø unu, bụ nwanyị ọphu asuje lẹ ya bụ onye-mpfuchiru Chileke; unu haa ya ọ nodu ezi iphe; gude iya mee ndu-ozu mu əphe nodu apharwushi onwophe; eri iphe, a gwaru iphe. ²¹Mu hakpooru iya ụzo nō odu g'ee-shi g'izimanu iphe-eji iya lwa iya azụ; ọphu o kwedu g'izimanu lwa iya azụ g'o haa apharwushi onwiya. ²²Mu abyakwa iya eme g'o zee l'ehu, e-mee iya l'ọ kwaaw l'ulo. Ndu ono, əphe l'iya azeje ono bẹ mu e-me g'ephe jee ejø oke iphe-ehuka, paru ẹka apaa; gbahaa l'izimanu iphe-eji phe lwaru phę azụ; əphe haa etso nwanyị ono. ²³Unwu iya g'ephe ha bẹ mu

e-chigbushikota echigbushi. Qo ya bu g'iphe, bu Chīochi g'ephe ha amakwanru l'oo mbēdua bu onye ono, l'enyocharaje uche nemadzụ; nyochaa ɔkpoma iya maru iphe du iya l'egomunggo ono. Su-a; g'unu hakotakpoo l'onye l'onye be mu a-nukotachaa aphu gbaru iya nu l'ehu l'ehu. Onyemo-nye be mu a-nu aphu le g'iphe, o meru gbaru.

24 “A bya l'unubē ndu ophu bukwapho le Tayatayira; unubēdua te ekwedu ye eka l'ejo-iphe ono, ndu ono ezi ono. Unubēdua bu ndu ophu amadu iphe ono, o nweru ndu ahajeru su l'oo iphe, e domigbaru edomi k'ehu Nsetanu. Unubēdua ta aduekwa iphe ozo, mu asukwadu g'unu mee. 25 O buepho le-a; g'o duhabe; unu chikwaru eka labo kwēe l'iphe ono, buwaa k'unu ono gudeshia ya ike jasú teke mu a-byá ozo. 26 O kwa onye alwuje ogu ono lwuta yee onye emeje iphe, mu pfuru; mbu onye gude iya ememe jeye l'ikpazu; nokwa onye mu e-ye iya l'eka g'o bürü onye-ishí ohamoha. 27 Oo-gude mgborígwè bürü ishi ohamoha; gwee ohamoha ono uji. Ono bürü iphe, Nna suru ge mu mee. 28 Ozo bu le mu a-nukwa iya pho kpokpode nchi-abohu.

29 “G'onye nweru nchi ngabékwa iya; numa iphe-a, Unme Chileke epfu anu iphe, bu Chīochi g'ephe ha-a.”

Ozi, Kéreshi ezi Chīochi Sadisu

3 1 “Waa iphe, ii-de nu ojozi-imigwe ke Chīochi Sadisu baa:

“Qwa-a bu ozi, onye ono ezi; mbu onye ono gude Unme esaa Chileke ono waa kpokpode esaa ono. Mu makotakwaru-a iphemiphe, unu emeje g'o ha. Laanoduje eku unu ndu no ndzụ; ole unu bu ndu nwuhuru anwuhu. 2 O to duekwa g'oo-no-beru nta-a iphe obu, unu nweru obu anyihu enya ree. Qo ya bu; unu tehukwa nwuru enya; kwaberu iya enya k'ophu oo-ro-kerehu. Mu daleakwaru unu humawaa l'iphemiphe, unu eme ta adudu ophu unu metabewaru g'o gbaru l'iphu Chileke mu. 3 Qo ya bu; unu nyatajekwapho ozi-oma ono, unu gude nchi unu numa kwetakwapho ono. Unu pfukwarupho pfushia ike l'iphe ozi-oma ono epfu. G'izimanu lwakwa unu azu. Teke o bu l'unu te etehuduru nwuru enya be mu atukwa unu l'uzorehu; mbu byaephō g'onye-oshi, ata dudu onye amaje teke obya. Qo ya bu l'unu ta abyadu ama teke mu a-byapfuta unu. 4 Ole g'o duhabe; o nwekwari nwumadzu ole mole, unu l'ephe no le Sadisu; ndu te emerwushiduru uwe phē. O bürü ndu ono be e-ye uwe ochaa; mu l'ephe eburu; kele ephe goshiwaru l'oo iphe ono rwuberu phē. 5 O kwa onye alwuje ogu ono lwuta be e-ye uwe ochaa ono. Ophu mu abyakwa ehufu ephe onye ono l'ekwo, e deshiru ephe ndu dzu ndzụ ojejoje. Mu a-pfuru l'iphu Nna mu; me l'iphu unwu-ojozi iya, no l'imigwe; pfua ya hoo haa l'onye ono be bukwa onye no mu l'eka.

6 “G'onye nweru nchi ngabékwa iya; numa iphe-a, Unme Chileke epfu anu iphe, bu Chīochi g'ephe ha-a.”

Ozi, Kéreshi ezi Chjochi Filadelufiya

⁷Waa iphe, ii-de nü ojozi-imigwe kę Chjochi Filadelufiya baa:

“Owa-a bụ ozi, onye ono, dū nsö bya abürü onye ire-lanụ ono ezi. Onye ono, bụ iya gude ire-igodo eze ono, bụ Dévidi. Onye abujeru: ọ -gūhaa ụzo; ọ tọ duedu onye ozo asuru iya agụ-chi; teke ọ gụ-chiru iya agụ-chi; ọ tọ duedu onye ozo suru iya agụha. ⁸Sụ-a; mu makotakwaru-a iphemiphe, unu emeje g'o ha. Mu gūhaakwaru ụzo gheberu unu ọnụ; ọphu ọ dukwa onye suru iya agụ-chi agụ-chi. Mu makwaru-a l'ike ta adụ-zidu unu; ọle unu pfulekwaru-a pfu-shia ike l'opfu ono, mu pfuru ono; unu nōdu eme-kwa iya pho ememe; ọphu unu agojedu ego l'unu ta abudu ndibe mu.

⁹“Iphe unu a-huma bụ lę ndu ono bụ ndu ndzukọ ọphu abajeru Nsetanu eja ono; ndu ono adzuye ụka sụ l'ephe bụ ndu Jiu l'ebé ephe abụ iya ono; ndu ono bẹ mu e-me: ephe aby a egbushi ikpere l'alị baarụ unu eja. Noo gẹ mu e-shi mee: ephe amaru lę mu yeru unu obu bụ ono. ¹⁰Eshinu unu tarụ nshi ono, bụ iya bụ iphe, mu karu unu g'unu meje ono; bẹ mbedua e-gudeshikwapho unu mē ọhutama -byaephō; mbụ ọhutama ono l'abya l'eliphe l'ophu; g'o hụa iphe, bụ ndiphe l'ophu ama ono. ¹¹Ọ tọ dükwa g'oo-nō-beru mu aby. Unu gudeshikwa iphe ono, bùwaa k'unu ono ikiike g'o tọ dū onye l'anata unu okpu-eze ono. ¹²Ọ kwa onye alwuje ogu ono lwuta bẹ mu e-me g'o bürü itso nō l'ime eze-ulo Chileke mu; ọphu oo-lu-fubaedu iya alụfu. Mu eworu əpha Chileke mu dee ya l'ọnụ-iphu; dekwaa ya pho əpha mkpukpu kę Chileke mu ono, bụ iya bụ Jierúsalemu Əphúú. Mkpukpu ono bụ l'imigwe eka Chileke mu ono nō bẹ oo-shi bya. Mu aby edefukwaa pho əpha Əphúú nkemụ l'ọnụ-iphu onye ono.

¹³“G'onye nweru nchi ngabekwa iya; nüma iphe-a, Unme Chileke epfu anụ iphe, bụ Chjochi g'ephe ha-a.

Ozi, Kéreshi ezi Chjochi Layodeshiya

¹⁴“Waa iphe, ii-de nü ojozi-imigwe kę Chjochi Layodeshiya baa:

“Owa-a bụ ozi, oozi; mbụ onye ono, əpha iya bụ: Nokwa g'o dụ”; mbụ onye ono, ọ gbaru kę g'e gude ire iya eka l'iphemiphe, oopfu ono; bya abürü iya bụ onye pfuru anyi ọkpobe-opfu Chileke; bya abükwaru iya pho bụ onye iphemiphe, Chileke meru dobe lę mgboko shi l'eka. ¹⁵Mu makotakwaru-a iphemiphe, unu emeje g'o ha; l'unu te ejidu oyi ọphu unu evudu ọku. Unu gege anodu ejị oyị; ọzoo l'unu evu ọku. ¹⁶Ọ ya bụ; l'eshinu unu dū würüwuru; unu te ejidu oyi ọphu unu evudu ọku bẹ mu a-gbụfu unu. ¹⁷L'unu anoduje aba abaa enweru iphe; l'iphe akabẹ kweru unu; l'ọ tọ dukpodaa iphe ụko iya dürü unu. Nshio unu; unu ta amaduro l'unu dū k'ayorụ ọshi; l'unu akpa nri; unu nōdu atṣu ishi bya agbakwaru pho qto. ¹⁸Ọ ya bụ l'ıdzù, mu a-chiru unu nta-a bụ g'unu bya azụta mu mkpola-ododo mbụ ọphu a kpuru l'oku-uzu; k'ọphu adUEDU mkpaba dū

iya nụ; g'oo-mee unu g'unu bụru ndu nweru iphe; unu abyakwapho bya azụta mu uwe ọchaa g'unu yeje g'unu ta agbaheru ọto; ọ ya bụ g'iphere adụ-buhu unu. Unu azụtakwa mu pho ọbvụ ẹnya tee l'ẹnya ono g'unu awata aphụ ụzo. ¹⁹Lọ kwa ndu mu yeru obu bẹ mu abajeru mba; hụa phē ahùhụ; g'ephe maru iphe. Ọ ya bụ; unu gude nụ obu unu g'o ha meje ge mu pfuru ono; g'izimanụ iphe-eji unu lwadupho unu azụ. ²⁰Unu lenu; mu pfụakwaru l'ọnụ mgbo akụ eka l'uzo. Onye nụmaru olu mu; gụhaaru mu ụzo; mu abata; mu l'iya erigba nri; onye eria kẹ nwibe iya; onye eria kẹ nwibe iya. ²¹Ọ kwa onye alwuje ọgu ono lwüta bẹ mu e-kwe g'o nọ-kube mu l'aba-eze mu; bụnaa gẹ mbedua lwüta lwüta bya anọ-kube Nna mu l'aba-eze iya-a.

²²"G'onye nweru nchị ngabekwa iya; nụma iphe-a, Unme Chileke epfu anụ iphe, bụ Chidochị g'ephe ha-a."

Abarụ Chileke ejia l'imigwe

4 ¹Tobudu iya bụ; ono bvutchaeopho mu byakwa elee ẹnya ozo; hụma ụzo, gheru ọnụ l'imigwe. Olu mbụ pho, mu shi nụmahawaa pho; mbụ olu pho l'ada g'opu-ogu pho; sụ mu: "Nyikota byakpodapho l'eka ge mu goshi ngu iphe, e-me l'iphu." ²G'e jia epfua Unme Chileke bya ejiana mu-a ẹhu pyimụ. E jeshia ele ẹnya; e dobewaa aba-eze l'imigwe l'eka ono. Ọ dükwarupho onye nọ iya nụ. ³Onye ono, nọ iya nụ ono nodu egbuępho ke nwịinwii gę mkpuma jiásüpà. Iphu iya nodu eke zaazaa gę mkpuma kanéliyànù. Iphe nọ-pheru aba-eze ono mgburugburu bụru eko-mini, ekelepho oyingo oyingo gę mkpuma, bụ emeraludu. ⁴Aba-eze ụkporo l'eno ozo nọ-phee aba-eze ono mgburugburu. Ndu bụ ogerenya ụkporo l'eno noduchaa anọ l'aba-eze ono. Ephe yekotaephō uwe, achagbaa pemu pemu. Ephe bya ekpugbaaru okpu-eze l'ishi. Okpu-eze ono g'o ha bẹ bụ-kota mkpolo-ododo bẹ e gude wụa ya. ⁵Ebemu-igwe nodu eshijeępho l'eka ono, aba-eze ono nọ ono alọ kẹ waa waa. Igwe nodu ede riiriirii; ara órà; atụ egbigwe. Orọku ęsaas nödugbaa l'iphu aba-eze ono enwugbaa jaja-ja, bụ iya bụ Unme ęsaas Chileke ono. ⁶Iphe, dufukwaapho l'iphu aba-eze ono bụ iphe, dù g'eze-ęnyimu, aphụ ngerengere g'iphe, e gude onyo mee.

O nweru iphe ẹno, nögbaa ndzụ nọ l'echilabọ aba-eze ono. Iphe ono bya anọ-phekwaapho aba-eze ono mgburugburu. Iphe ẹno obu tükoeopho iphe, bụ ẹhu iya l'ophu g'ehu iya ha mokashia ẹnya ẹnya; iphu l'azụ. ⁷Kẹ mbụ bẹ dù g'oduma; k'ebọ dù gę nwa oke-eswi; k'eto bẹ nweru iphu dù gę kẹ nemadzụ; k'eno dù g'ugo, ephe l'eli. ⁸Iphe ẹno ono, nögbaa ndzụ ono nwe-gbachaaru nìkù ishii ishii l'ehu l'ehu. Ehumeju bükotaru phē ẹnya ẹnya mẹ eli ẹhu phē mẹ l'ime ẹhu phē. Eswe mẹ ęnyashi ta adụdu teke ephe ta anodujedu agụ ebvụ sụ:

"Nsọ! Nsọ! Nsọ!

bẹ Nnajiuphu ono,

bü Chileke, bü iya
 bü
 Okalibe-Kakota-Ike
 dù.
 Ọo ya bü Chileke ono,
 shihawaa nöduta
 t̄emana mgboko dù ono;
 bya aburu onye nō
 ndz̄u nta
 bya aburu iya bü
 onye ono,
 aby a nū ono.”

⁹Iphe éno ono, nō ndz̄u ono bē agü ebvu aja onye ono, nō ndz̄u ojejoje ono ajaja; onye ono, bü iya nō l'aba-eze ono; t̄eme ẹphe nödu agukwa iya phø gude akwabé iya ùbvù; bya egude iya etu iya ẹpha. No iya; ọ nödu abujeru teke ẹphe ḡuerupho ebvu ono; ¹⁰ndu büogerena ükporo l'eno ono adakötäephø kpurumu l'iphu onye ono, nō l'aba-eze onobaarü iya ejá; mbü onye ono, bü iya nō ndz̄u ojejoje ono. Ẹphe abya ekipushia okpueze phē woru wüshi l'iphu aba-eze ono ḡua ebvu s̄u:

¹¹“O gbakwarü ngu gübē
 Nnajüpöh bya aburu
 Chileke anyi;
 g'aatükö g'a ha jaa ngu
 ajaja;
 kwabé ngu ùbvù;
 anürü ngu opfu
 l'oo ngu kachaa ike.
 Noo kèle ọo ngu meru
 iphemiphe dobe.
 Ọo l'oo dù ngu l'uche meru
 g'o gude ẹphe dù;
 bürü iphe,
 e meru dobe.”

Nwatürü-ngweja, shi l'eka Chileke yele ekwo, a phürü aphuphu

5 ¹Tobudu iya bü; mu bya ahümä l'oo dürü ekwo, a phürü aphuphu, o gude l'ekutara; mbü onye ono, nō l'aba-eze ono. Ekwo ono bē e deru iphe l'iphu; dee ya l'azü. A phü-chia ya aphü-chi gude iphe-ohubama ęsaa nyachishia ya. ²Mu bya ahümä ojozi-imigwe lanü, e yeru ike, ha shii l'eka; eka qora iya arara arashi iya ike asuje: “?Bü onye bü onye a-sü lę ya maru onwiya; lę ya gbaru k'anyashị iphe-ohubama ono, e gude

nyachishia ekwo ono, a phürü aphuphu ono; ?onye a-bya anyashia ya phuhaa?"³ Ophu o dudu me onye lanu l'imigwe; ozoo l'eliphe; ozoo l'ime-alí, duru ike phuhaa ekwo ono, a phürü aphuphu ono; ophu o bu ke lee ya enya l'ime.⁴ Enya-mini bürü mu vurukutuku l'enya l'o to dudu onye a humaru, gbaru k'aphuha ekwo ono, a phürü aphuphu ono; ophu o buro onye eje epfu ke lee ya enya l'ime.⁵ Tobudu iya bu; onye lanu l'ime ndu bu ogerenya ono su mu: "Ta arashi ekwa! Lekwa l'onye ono, bu Oduma ke Jiuda; mbu oshilokpa Dévidi ono lwakwaru ogu ono lwata. O bürü iya bu onye a-dü ike phuhaa ekwo ono, a phürü aphuphu ono nyashia ya iphe-ohubama esaa ono, e gude nyachia ya ono."

⁶No iya; mu bya ahümä Nwatüru ono l'eka o pfuru le mgbaka abe-eze ono yee iphe eno pho, nogbaa ndzu, no l'echilabø ndu bu ogerenya ukporo l'eno ono. Nwatüru ono be duepho g'e gbuvehawaru iya ebugbu. O furu mpu esaa; mokwaapho enya esaa, bu iphe, no-chigbaaru enya Unme esaa Chileke; mbu Unme esaa, Chileke ziru g'ephe gbakashihu dzuru mgboko l'ophu.⁷ O gbalihu bya ejepfu onye ono, no l'aba-eze ono bya anata iya ekwo ono, a phürü aphuphu ono, o gude l'ekutara ono.⁸ O wotaephø ekwo ono; iphe eno ono, nogbaa ndzu ono me ukporo ndu bu ogerenya le ndu bu ogerenya eno pho tuko daa kpurumu l'iphu Nwatüru ono baarü iya ejia. Ndu bu ogerenya ono tuko pagbaarü eze une l'ehu l'ehu bya egudegbakwaapho eze-ochi, e gude mkpola wua. Iphe dugbaa ya nu bu ùnwù-isensu, enwuru-oku iya anoduje eshi kwéekweekwee. Enwuru-oku iya ono no-chiru enya epfupfu ono, ndu-nsø anoduje epfu anu Chileke ono.⁹ No iya; ndu bu ogerenya ono nodu agu ebvu òphúú asuje:

"Oo ngu gbaru k'ewota ekwo ono;
nyishia ya iphe-ohubama ono,
e gude nyachishia ya ono.

E gburu ngu ebugbu;
I gude mee ngu gbataru
Chileke nemadzu;
mbu ndu shigba
l'ipfu l'ipfu g'ipfu
hagbukpo l'ophu;
me le ndu shikota l'iphe,
bukota opfu-alí ndu
dú iche iche,
no le mgboko-a;
me mkpukpu le
mkpukpu ge
mkpukpu hakpoo l'ophu;
mekpoo qhamoha kpo
mgburugburu.

¹⁰ I mee phę: ephe bugbaaru eze
bya emekwaa phę phę:
ephe bugbaaru uke kę
Chileke anyi.

Ọ bụru phę a-bụru ishi
ndiphe l'ophu."

¹¹ Töbudu iya bụ; mu bya ahụma ụnwu-ojozi-imigwe, dù igwerigwe. Mu nodu anukwapho olu phę. Ojozi-imigwe obu bükwa ụnubuku ụnubuku ugbo olemole; mbụ le-a; ephe habekpoephо l'igwerigwe; k'ophu bụ l'o to dudu onye adụ ike aguta phę l'ogu. Ephe tuko g'ephe hakota; ephe l'iphe eno phę, dzugbaa ndzụ phę; mè ndu bụ ogerentya phę; tuko g'ephe ha pfue phee aba-eze ono mgburugburu. ¹² Ephe nodu agu ebvu agushikpoo ya ike asuje:

"Nwaturu ono, e gburu
g'o bụru ejia oha
ono bę ọ gbakwaru
g'e mee g'ike tuko
lwa iya l'eka;
l'oo tuko iphemiphe
nworu;
tuko mmamiphe nweru;
bụru onye-ishii iphemiphe.

G'a kwabęje iya ùbvù;
jaję iya ajaja;
gojeru ọnụ-oma nụ iya."

¹³ Mu nụma g'iphe, bükpoo iphe, Chileke meru dobe l'imigwe; mè ophu, o meru dobe l'eliphe; mè ophu o meru dobe l'ime-alị; mékpoo iphe, o meru dobe l'eze-ençãomu; tukorū agu ebvu asuje:

"G'iphe, bükpoo ọnụ-oma,
aago agogo;
mè ùbvù g'ùbvù ha;
mè ajaja;
mè abụ ishi k'iphemiphe
tuko bụru kę gube
onye ono,
nọ l'aba-eze ono waa
gube Nwaturu ono
jasu lę tuututuu
lę mijimiiimii."

¹⁴ Iphe eno ono, nogbaa ndzụ ono tuko sụ: "Ọo g'o dù." Ndu bụ ogerentya ụkporo l'eno ono tuko daa kpurumu baarụ onye ono, nọ l'aba-eze ono waa Nwaturu ono ejia.

**Iphe-ohubama, e gude
nyachishia ekwo ono**

6 ¹Tobudu iya bu; mu huma ge Nwaturu ono nyafuru ke mbu l'iphe-ohubama esaa ono, e gude nyachishia ekwo ono. Mu bya anuma ge nanu lime iphe eno ono, nogbaa ndzu ono gude olu, daerupho g'egbigwe su: "Byakpodaapho-o!" ²Mu bya elee enya; mu huma inya, acha ucha. Onye no iya l'eli agba paru uta, eegudeje agba apfu. Onye ono be e kpu-beru okpu-eze lishi. O nodu l'inya ono; o buru iya eje ogu. O jeshia alwu ndu ohogu iya g'oolwujehawaa phē.

³Nwaturu ono byakwa anyakafu iphe-ohubama ono k'ebu iphe, e gude nyachishia ekwo ono. Mu numakwa ge k'ebu l'iphe eno ono, nogbaa ndzu ono suru: "Byakpodaapho-o!" ⁴Inya ozo lufutakwa. Ono nodu eke uswe-uswe. Onye no iya l'eli be e woru ogu-echi, ha njoahaha pē. E zia ya g'o je emee g'unwu-eliphe tsoje ibe phē ogu; g'o mee g'unwu-eliphe wata egbushi onwophe; k'ophu ehu odu guu ata adubaedu le mgboko.

⁵Nwaturu ono byakwa anyakafu iphe-ohubama ono k'eto. Mu numakwa ge k'eto l'iphe eno ono, nogbaa ndzu ono suru: "Byakpodaapho-o!" Mu bya elee enya huma inya, ejii ke hirihiri. Onye no iya l'eli paru iphe, eegudeje atu erwa iphe. ⁶Mu numma iphe, du g'olu l'echilabu iphe eno ono, nogbaa ndzu ono l'eka qosuje: "Iphe e-rekwa ire shii; k'ophu nri, e gude aswa ozi ujiku ophu kpata buepho onye lanu be oo-ji epho kpeekpu. Nri, e gude aswa ozi ujiku lanu kpata bukwanuru umadzu eto be oo-ji epho kpurumu. O buepho g'e te emebyikwa manu yee mée emebyi."

⁷Nwaturu ono byakwa anyakafu iphe-ohubama ono k'eno; mu numakwa ge k'eno l'iphe eno ono, nogbaa ndzu ono asuje: "Byakpodaapho-o!" ⁸Mu bya elee enya huma inya, gbachishihuru agbachishihu. Onye no iya l'eli buru Anwuhu gedegede. Ali-maa nodu etso iya laz. A bya ekee mgboko uzo eno; woru eka lanu ye phē l'eka; su g'ephe gude ogu-echi gbugbushia iphemiphe bu iya nu; g'ephe kpo-gbushia phē legu; gude ejio iphe-ememe mekkoo ejio anu-egbudu megbushia phē.

⁹O byakwa anyakafu iphe-ohubama ono ophu kwe iya ise. Mu bya ahuma oru-ngweja l'eka ono. Iphe, kuru le mkpula iya buerupho maa ndu ono, e gburu l'ike opfu l'ephe kwetarụ iphe, ekwo-opfu Chileke pfuru ono; teme ephe shi anoduje eme egoshi l'ephe bu ndu ke Chileke. ¹⁰Ephe tuko g'ephe ha ara ora arashi iya ike su: "Nnajuphu-e! Oo ngu bu onye du nsø; bya aburu ngu bu onye emeje iphe, g'i pfuru iya. ?Bu anyi no-beadaru ino-beagha temanu li kua ndu bu l'eliphe kpaa ishi iphe, meru anyi-a; gwaa phē ugwo ebugbugu-a, ephe gburu anyi-a?" ¹¹Tobudu iya bu; a bya ekeshikotaru phē awurukpata uwe, achagbaa nmalanmala l'ehu l'ehu. A su phē: "Unu noduro tutaro unme, unu atuta. Unu tafua nshi ngabefua nwanshii l'unu teke edzudu. Unu tutakpoepho unme ono jeye teke unu

e-dzu temanu. Lọ kwa g'e gburu unubędua bụ g'e gbuje kwapho ikpoto ndu ozo l'eliphe; ndu bükwapho ụnwunna unu, ejeru Chileke ozi g'unubędua jeru iya ya-a."

¹²Mu nodu elekpoe pho ẹnya teke ọ nyafuru iphe-ohubama ono k'ishii. Noo ya; alị wata anma jiijiji anmashi iya ike; ẹnyanwu wata eji hiri-hiri g'uwe-aphụ, e meru l'éjí eghu-ojii. Onwa l'ophu gbanwekota keahaa meemee. ¹³Kpokpode, dù l'igwe dashiuhaha l'alị g'eka oshi figu erishihu akpuru, akaduru akaka mè oke pherephere nodu ezi anma iya yiga yiga. ¹⁴Igwe phuepho onwiya g'onye aphụ utute phuta phufu; a huma-beru iya. Iphe, bükpoo úbvú, dù l'ekameka; mè alị, mini so-pheru mgburugburu bükotaru iphe, e wofuru l'eka ẹphe shi nödugbaa. ¹⁵Tobudu iya bụ; ndu eze kẹ ndiphe; mè ndu oke amadụ phe; mè ndu-ishi ndu ojogu phe; mè ndu nweru iphe; mè ndu ọkpemu dù; mèkpo onyemonye mgburugburu; ohu mè amadụ; tuko je edomikota onwophé l'ogba mè lè mgbaka mkpuma, nogbaa l'eka úbvú dù. ¹⁶Ephe tuko arakugbaa úbvú mè mkpuma ono asuje: "Jiko daa dapyabe anyi g'ii-domia anyi g'onye ono, nō l'aba-eze ono ta ahuma anyi; waa gẹ Nwatüru ono ta atu-koshi anyi oke-ehu-eghu iya. ¹⁷Noo kẹle mbokwu ẹphe atukoshi ndiphe oke ẹhu-eghu phe bẹ rwuakwaru nụ. ?Denu onye sụru iya akpafu l'iphu nta?"

Igwerigwe ndu Ízurelu, e meru ohubama l'iphu

7 ¹E mecha; mu bya ahuma ojozi ẹno l'eka ẹphe pfuru lè mgboko l'uzi ẹka igwe bechaaru; alị beru uzi ẹno. Ẹphe sede pherephere, eshije l'uzi ẹka ono ẹphen'eno g'o to zihé lè mgboko. Pherephere zibuhu l'eliphe mgburugburu; ọphu oozidu l'alị; ọphu oozidu lè mini; ọphu ọ dù du g'ọ ka mma l'ọ oshi lanu ezi pherephere. ²Mu humakwa ojozi-imigwe ozo, shi l'uzo ẹnyanwu awawa ephe abya. Ojozi k'ono bẹ gude iphe, shi l'eka Chileke ono, nō ndzụ; mbụ iphe eegudeje eme iphe-ohubama l'ehu. Ọ bya araa ya arara rashia ya ike sụ ụnwu-ojozi-imigwe ẹno, Chileke ziru g'ephe je emebyishia alị; mebyishia mini; ³sụ phe: "Unu ta adukwa iphe, unu e-mewaa mgboko; ozoo mini; ozoo oshi; g'anyi vuadaru uzo mee iphe, bụ ndu ejeru Chileke anyi ozi iphe-ohubama l'egedegee ọnuphi." ⁴A kọ ụmadzu ole, e meru iphe-ohubama Chileke ono mu nüma; ẹphe dù ukporo ụnu nemadzụ iri l'esato. Ndu ono shikota l'iphe, bụ ọkpai-pfui Ízurelu l'ehu l'ehu. ⁵Ndu e meru ohubama ono l'okpa-ipfu Jiuda dù ukporo ụnu l'ụnu iri;

ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Rúbenu dù
ukporo ụnu l'ụnu iri;
ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Gadu dù

ükporo ụnu l'ụnu iri.

⁶ Ndu e meru ọhubama ono
l'okpa-ipfu Asha du
ükporo ụnu l'ụnu iri;
ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Nafutali du
ükporo ụnu l'ụnu iri;
ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Manáse du
ükporo ụnu l'ụnu iri.

⁷ Ndu e meru ọhubama
ono l'okpa-ipfu
Simiyonu du
ükporo ụnu l'ụnu iri;
ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Lívayi du
ükporo ụnu l'ụnu iri;
ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Isaka du
ükporo ụnu l'ụnu iri.

⁸ Ndu e meru ọhubama ono
l'okpa-ipfu Zebulonu du
ükporo ụnu l'ụnu iri;
ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Jiósefu du
ükporo ụnu l'ụnu iri;
ndu e meru iya l'okpa-ipfu
Benjiaminu
du ükporo ụnu l'ụnu iri.

Igwerigwe ndu ozo, bu aguta aguta

⁹ “E mechaas mu bya elee enya húma ikpoto ndu nmarú ेrupfu; k'ophu bu l'o to dudu nemadzú igbakoroshienyi súru g'öguta phé l'ogu. Ndu ono bu ndu shigbakpoo l'ohamoha, du lè mgboko; mè ipfu g'ipfu ha lè mgbo-ko-a; mè mkpukpu lè mkpukpu l'ophu; mè lè ndu epfukota opfu-alí ndu du iche iche, nò lè mgboko-a. Ephe tukoru g'ephe ha yekota akpawuru uwe, achagbaa nmalanmala. Ephe tuko g'ephe ha pfugbaaru l'atati-phu aba-eze ono; mè l'iphu Nwatürü ono; bya apagbaaru igu l'eka. ¹⁰ Ephe tuko ara iya arara arashi iya ike asuje: Ndzoata bükwa kę Chileke anyi, bu iya nò l'aba-eze ono; bya abükwarupho kę Nwatürü ono.” ¹¹ Ndu ojozi-imigwe g'ephe ha tuko bya apfu-phee aba-eze ono; yee ndu bu ogerenya pho mè iphe ẹno, nogbaa ndzú pho mgburugburu. Ndu ojozi-imigwe ono

g'ephe ha tuko daa kpurumu l'iphu aba-eze ono baarü Chileke ejá; ¹²sü: "Nokwa g'o dū bù ono! G'agó ɔnu-ɔma mē ajaja mē mmamiphe mē ekele mē akwabé ùbvù mē ike mē ɔkpehu buru kē Chileke anyi jasú lē tuutuu-tuu lē mijimii-mii! Nokwa g'o dū!"

¹³Tobudu iya bù; onye lanu l'ime ndu bù ogerenya ono bya ekua mu sü mu: "?O dū ngu g'o bù ndu ole bē ndu ono, e yeru awurukpata uwe, acha-gbaa nmalanmala ono bù? ?O dū ngu g'awe bē ephe shi?"

¹⁴Mu sü iya: "Onyibe; o kwa ngu ka amama." O sü mu: "Ndu-a bükwa ndu ono, shi l'eo oke iphe-ehuka ono futa. Ephe gudewaa mee Nwatüru ngweja, shi l'eka Chileke saa awurukpata uwe phē ono; o nödu acha ücha nno. ¹⁵Noo g'o gude ephe nödu l'iphu aba-eze Chileke ejeru iya ozi eswe l'eniyashi l'ime eze-ulo iya. O buru onye ono, nö l'aba-eze ono bē anq-kubeje phē eche phē g'o tō dū iphe, e-me phē nü. ¹⁶Egu taa gubaedu phē; ophu mini agubaedu phē. Anwü te echihedu phē; ophu okpomoko adue-du phē. ¹⁷Noo lē Nwatüru ono, nö l'echilabó aba-eze ono bē a-nöduepho eche phē g'onye eche atüru. Oo-dujeru phē je l'eka mini, anuje ndzü futaru. Chileke a-tuko enya-mini ekwa phē hushichaa phē."

Iphe-ɔhubama k'ësaa, e gude nyachishia ekwo ono

8 ¹Tobudu iya bù; Nwatüru ono bya anyafuepho iphe-ɔhubama k'ësaa, e gude nyachishia ekwo ono; ekameka l'imigwe daephö kē nyonyoronyo jasú l'iphe, ha g'e kee awa lanu ębo. ²No iya; mu bya ahümä ojozi-imigwe ësaa ono, apfujeru l'iphu Chileke ono. A bya achie phē opu-ogu ësaa.

³No iya; ojozi-imigwe ozo bya abata bya apfuru l'iphu örü-ngweja Chileke ono. O parü ochi, a würu lē mkpola-ododo. A bya anü iya ɻnwü-isënsu, ha shii g'o gwaköbe ɻnwuru ɻnwü-isënsu ono l'epfupfu ono, ndu-nsö g'ephe ha anöduje epfú anü Chileke ono; tuko gwee l'eli örü-ngweja mkpola-ododo ono, nö l'iphu aba-eze ono. ⁴Enwuru oklyn ngweja ono kpü-lihu yee epfupfu, ndu-nsö epfije anü Chileke; shi l'eka ojozi ono pfuru akpuepho tüu ala l'iphu Chileke. ⁵Noo ya bù: ojozi ono mechaephö bya agüta oklyn l'örü-ngweja ono; gü-jia ochi ono; bya eworu iya tüa kpoo l'eliphe. Mgboko swökobe. Igwe nödu edede bya aqbe l'eka ono atü egbigwe; o nödu ara órà; ebemu-igwe nödu alojephö kē waa waa; ali nödu anmaköta jijijiji.

Opu-ogu

⁶Tobudu iya bù; ojozi-imigwe ësaa ono, chì opu-ogu ësaa ono bya akwaköbe g'ephe bya awata egbu opu-ogu phē.

⁷Ojozi-imigwe kē mbü bya egbua opu-ogu nkiya. Akamini mē oklyn, a gwaköberu mee nödu edzeephö gë mini l'eliphe. �� kèé eliphe eto

kepyashia uzi lanu; bya èkèé oshi, nò l'eliphe uzi éto kepyashikwapho uzi lanu; bya atuko éswa oyi kepyashia.

⁸Ojozi-imigwe k'èbo bya egbua opu-ogu nkiya. A paru iphe, dù g'ezé úbvú, ha shii, oku etsu phuruphuru paru chie l'ime eze-ènyimu, dükota le mgboko l'ophu. Ènyimu kèé uzi éto; éka lanu búkotaru mee. ⁹Iphe, bu iphe, nò ndzù, búkota le mini kèé uzi éto; uzi lanu nwùshihukota. Ugbo mini kèé uzi éto; uzi lanu mebyishihukota.

¹⁰Ojozi-imigwe k'èto bya egbua opu-ogu nkiya; eze kpokpode shi l'imigwe bya adaa. O nòdu eke jaajaajaa g'oku-apyipyi bya èkèé iphe, búkpoo mini mgburugburu yele éka nggele nggele futaru; o kèé ya uzi éto daa l'eka lanu. ¹¹Epha kpokpode ono bùru "Age." Mini, nò le mgboko kèé éto; éka lanu tsoahaa ilu g'age. Ikpoto ndu ngutaru mini ono, bu ndu nò le mgboko nwùshihu; o bùru iphe, kparu iya nü bu le mini ono atsø ilu.

¹²Ojozi-imigwe k'èno bya egbua opu-ogu nkiya. E kèé ènyanwu uzi éto chia éka lanu iphe; bya èkèé ònwa éto chia éka lanu iphe; bya èkèé kpokpode uzi éto chia éka lanu iphe; k'ophu oke lanu l'uzi éto l'iphóró phè gbaaharu ochii. Eswe kèé éto; ophu iphóró adudu l'eka lanu. O búkwarupho nno bu g'o dapfuru ènyashi; mbu o kèé éto; uzi lanu kabaa agba ochii.

¹³Mu bya elee ènya húma ugo lanu l'eka oophe l'akpaminigwe. O nòdu ara iya arara arashi iya ike asuje: "Nshio ùnwu-eliphe; nshio ùnwu-eliphe; nshio! Aphu atsoru ndu bu le mgboko mè ojozi-imigwe éto-a, phòduru nü-a gbuépho opu-ogu ophu èphe abya ebugbua-a."

9 ¹Tòbudu iya bu; ojozi-imigwe k'ise bya egbua opu-ogu nkiya. Mu húma kpokpode, shihawaro l'igwe bya adaa l'ali. E woru ire-igodo, eegudeje tóhaha éka eeshije enyiba l'iduma, enwedu óhú woru nü iya. ²Kpokpode ono bya atóhaha éka eeshije enyiba l'iduma ono. Iduma ono wata akpu ènwuru tótuutuu g'eka a kpoberu oku icheku. Ènwuru oku ono mee anwù mè phèrepere wata agba ochii. ³Noo ya bu; igube shi l'enwuru-oku ono tsulihu tsuba l'eliphe. Igube ono bé e yeru ike l'eka g'o gbaje g'akpi. ⁴A kakotaru igube ono g'o to dükwa iphe, oo-me èswa, nò l'eliphe; ophu o mebyikwa oshi; ophu o dükpo iphe, futaru l'ali bvuru le mgboko; mbu iphe ekwo dù, oo-mebyi; gbahaa ndu ounu aphu bu ndiphe, e te emeduru iphe-òhubama Chileke l'egedegee ounu-iphu. ⁵Igube ono bé e ziru g'o nüa ndiphe aphu ounwa ise; ole o g'o to dükwa onye oo-gbu ebugbua. Obenu l'eo mkpaméhu, oq-kpa ndiphe bé a-phue phè pho g'akpi aphuje onye o gbaru-a. ⁶L'ime ounwa ise ono bé ndiphe a-nòdu acho anwù-hu achocho; èphe taa húmadu iya. Oo-gu phè anwù-hu; obenu l'ónwu phehuwaru.

⁷Igube obu bé a -nòdu ele iya ènya bé oodugbajeephó g'inya, e doziru k'egude eje ogu. Iphe, dugbaa ya l'ishi duchaa g'okpu-eze, e gude mkpola-ododo mee. Iphu phè dugbaa g'iphu nemadzù. ⁸Egbushi, nò phè l'ishi

hachaephō ogologo ogologo g'egbushi ụnwanyi. Eze, nō phē l'onu dūgbaa g'eze oduma. ⁹Ephe yeru iphe l'unme gude gbobuta obu phē g'uwe-ígwè, ndu eje ogu eyeje gude gbobuta ọkpoma. Igiji, ephe gude ñkù phē ede duephō g'igiji igwerigwe ụgbo-inya, e gude eje ogu. ¹⁰Igube ono nwecha-kwaaru ụdē, ephe egudeje agba agbagba g'akpi. Eka ike dū phē, bù iya bù ike ono, ephe e-gude núa nemadzú aphụ ọnwa ise ono bürü l'ụdē phē ono bẹ o kpakorū nōdu. ¹¹Onye eze phē bürü ojozi-imigwe ono; ophu bù iya bẹ iduma, enwedu ọhu dū l'eka. Ephā ojozi ono l'opfu ndu Hiburu bù Abadonu; o be l'opfu Giriku; o bürü Apoliyonu.

¹²Tóbudu iya bù; ejo iphe-éhuka kẹ mbù abvụ. O phòdukwaduro uzi ejo iphe-éhuka labo.

¹³No iya; ojozi-imigwe k'ishii bya egbua opu-ogu nkiya; mu nümä olu-opfu, eepfu l'oru-ngweja ono, e gude mkpola-ododo mee ono. Opfu ono bẹ e pfuru l'ishishi mpu oru-ngweja ono ẹphen'eno l'enya eka ono; a tükö nümakota iya mgbo lanu. Oru-ngweja ono bülerupho l'atativhu Chile-ke bẹ o dū gedegede. ¹⁴Olu ono sụ ojozi-imigwe k'ishii ono, bù iya gude opu-ogu ono: "Tóshichaa ojozi-imigwe eno ono, e keru egbu l'eze-énymu Yufurétisu ono." ¹⁵No iya bù; a parụ ojozi eno ono wehakota. Iphe, e meru phē dobedoru bù g'ephe emee iphe ono, a súru g'ephe mee ono; lẹ teke ono; lẹ mbóku ono; l'ọnwa ono; l'apha ono gedegede. G'ephe kée ndiphe uzi eto; tükö uzi lanu megbushikota. ¹⁶A sụ mu lẹ ndu ojogu ndu ophu nō l'eli inya bẹ dū miliyonu ụkporo iri.^a ¹⁷No iya; mu hümä ndu agba inya ono l'ophulunya ono; bya ahümä inya, ephe nogbaa l'eli iya agba. Uwe-ígwè, bù uwe ọkpoma, ndu ono yeru l'okpoma nōdu ekegbaa uswe-uswe g'oku; eke oyingo oyingo; bya ekekwaphe ododo ododo. Ishi dūgbaa inya phē ono g'ishi oduma. Oku, enwu phoophoophoo; mè ẹnwuru-oku; mè nshi-egbe shi phē l'onu afushi. ¹⁸O bürü ejo iphe-ememe eto ono bẹ e gu-de kée ndiphe eto; gude oku; yele ẹnwuru-oku; yele oku-nshi-egbe, shi phē l'ọnwa woru uzi lanu gbushia. ¹⁹Eka ike dū inya ono bù l'onu phē mè l'odzu phē. Odzu phē ono dūgbaa g'agwọ bya enwegbaaru ishi. O bürü ishi ono bẹ ephe egudeje emeka nemadzú iphe.

²⁰Ophu izimanụ alwaduru ndiphe azụ; mbù nwa ndu ophu e gbuphodorus l'ejø iphe-ememe ono. Ophu ephe a haduru ejø-iphe, ephe eme; ophu ephe ahaduru abarụ obvu yee iphe, ephe pyiru apyipyi eja; mbù iphe ono, ephe gude mkpola-ododo ozoo mkpola-ochaa wụa; mè ophu ephe kpuru l'ope; mè ophu ephe pyitari lẹ mkpuma; mè ophu ephe pyiru l'oshi. Mbù iphe tükorus bürü iphe, ta aphụdu ụzo; ophu o nüdu iphe lẹ nchi; ophu o jedu ije. ²¹Ophu izimanụ ejø-iphe ono alwaduru phē azụ; ophu ephe ahaduru egbu ọchi; eme mgbashị; apharwụshi onwophe; waa ezi iphuru.

^a **9:16** Iphe, o bù bẹ bù "200,000,000" lẹ mbekee.

Ojozi-imigwe yele nwéekwo,
a phürü aphuphu

10 ¹Tobudu iya bụ; mu húma ojozi-imigwe lanu, e yeru ike, ha shii l'eka g'o shi l'igwe alwazeta le mgboko; urwukpu sò-phee ya mgburugburu. Eko-mini gbaa ya l'ishi. Iphu nödu egbu iya nwíjnwíi g'enyanwu. Okpa iya ẹphenebo dugbaa g'óku, kpürü oronmono g'òbvú-rú. ²Iphe, o gude l'eka bürü nwéekwo, e kpuharu ekpuha. O woru okpa ekutara zobe l'eli eze-énymu bya eworu okpa ekicha zobe l'eli-mgboko. ³O bya echia mkpu chishia ya ike. Órà iya díephø g'oduma sürü ekiri. O chiéphø mkpu ono ebgigwe ęsaa ono tñahaa gbaagbaa gude yeaharu iya ọn. ⁴Mu nödu emekwadu ḡe mu dee iphe ebgigwe ęsaa ono pfuru; mu nüma olu-opfu, shi l'imigwe s̄: "Ipho ono, ebgigwe ęsaa ono pfuru ono ta abükwa iphe, ii-je edede. Ophu o dukwa onye ii-pfuru iphe ono, i nümaru ono."

⁵Ojozi ono, mu húmaru ono, zoberu okpa lanu l'eli eze-énymu bya azobe nanu l'eli-mgboko ono bya apalia ekutara iya eli; ⁶bya egude ępha Chileke, dzú ndzú ojejoje ono rifu angu; mbu onye ono, bu iya meru igwe; mee iphe, du iya nü; bya aburu iya meru eliphe yee iphe, du iya nü; mee eze-énymu yee iphe, dukota iya nü. O bürü ępha Chileke ono b̄e o gude rifu angu s̄ l'o rwuwaru teke oo-me iphe, o tñberu. ⁷Lé teke ojozi k'ęsaa gbuwaru opu-ogu nkiya b̄e Chileke e-megbu iphe, o domiru edomi, bu iya bu g'o pfuru iya ndu shi ejeru iya ozi, bu iya bu ndu mpfuchiru iya.

⁸Olu-opfu ono, e shihawaa gbé l'imigwe gude pfuru yeru mu ono byakwa epfuru yeru mu ozo s̄: "Je anata nwéekwo ono, e kpuharu ekpuha ono, o gude l'eka mbu ojozi ono, zoberu okpa lanu l'eli eze-énymu; zobe nanu l'eli-mgboko ono."

⁹Mu bya ejepfu ojozi ono je asu iya g'o nü mu nwéekwo ono. O s̄ mu: "Ngge ya; taa. I -tachae ya pho l'oo-tsøo ngu ilu jeye l'akurepho. Ole teke iitä iya b̄e ęo-nodukwa atso ngu ętso ḡe manu-énwu l'ón."

¹⁰Mu bya anata ojozi-imigwe ono nwéekwo ono woru taa. Mu nödu ata iya; o nödu atso mu ḡe manu-énwu l'ón. Mu tachaa ya; o tsøo mu ilu jeye l'akurepho. ¹¹No iya; o s̄ mu: "Jekwa je apfuru l'edzudzu-oha pfuchiari Chileke ugbo lanufua; mbu pfua iphe, Chileke shi domia edomi l'oo-me l'igwerigwe mkipkpu le mkipkpu, no le mgboko; me ohamoha; me ndu shi l'iphe, bükpo l'opfu-alị ndu du iche iche, no le mgboko-a; me ndu eze."

Umadzu labo, ara opfu Chileke arara

11 ¹Noo ya bu; a bya eworu owa, eegudeje atu iphe nü mu bya asu mu: "Gbeshi je atua eze-ulø Chileke; yee ime eka ono, e doberu ɔrunweja Chileke ono; gúa ndu abaru Chileke ejá l'ime eze-ulø iya ono ogu."

²Ole o g'i ti tükwa oma eka ono, no-pheru eze-ulo ono mgburugburu ono. Pakwaru ono haa; l'ono bę e dobekwaru ọha, ata amadu Chileke. Mkpukpu ono, dę nsø ono bę ọha ono e-gude ọkpa tee pyakapyaka uko poro ọnwa labo l'ọnwa labo. ³Noo teke mu e-ye ụmadzu labo, a-nodu epfuchiru mu nụ. Ụmadzu labo ono e-yechaa uwe-aphu. O bụru ujiku ujiku ụnu eto l'ujiku uko poro eto bę ẹphe e-gude zikota ozi, Chileke ziru phę.”

⁴Umadzu labo ono bụ upfu olivu labo ono mę oroku ono, bvuru l'iphu Nnajuphu, nwe mgboko ono. ⁵O -nweru onye jeru gę ya meka phę iphe; oku eshi phę l'ọnua bya eworu onye ono yee ndu ẹphe l'iya achị ejo idzu lanu kegbushia; mbụ ndu ono, bùwaa ọhogu phę ono. Mbụ-a; iphe, bụ onye jeru gę ya meka phę iphe bụ ęgube ono bụ g'ee-shi gbua ya. ⁶E yero phę ike l'eka; k'ophu ẹphe a-gụ-chi akpaminigwe; k'ophu igwe ta abyadu atada mini l'alị teke ono, ẹphe a-nodu epfuchiru Chileke ono. E yekwa phę pho ike l'eka g'ephe duje ike mee mini g'oo-bürü mee; waa g'ephe tujekwapho ndiphe ejo iphe-ememe, dükwoo phę ree tekenteke, dę phę ree.

⁷Teke ẹphe ziebechaaru ozi ono, Chileke ziru phę ono bę ejo anụ-egbudu ono, e-shi l'iduma, enwedu ńhú futa ono l'a-bya etsoo ụmadzu labo ono ọgu. Loołwu-kpee phę woru phę gbushia. ⁸Odzu phę bę a-wushi l'echilabo eze mkpukpu ono, a kpopyaberu Nnajuphu phę l'oswebe ono. Ẹpha mkpukpu, e gude anma etu ęhu mkpukpu ono bụ Sodomu yele Ijiputu. ⁹Odzu ụmadzu ebo ono bę e te ekwekwa g'e lia elili. Ndu shi lę mkpukpu lę mkpukpu, dę iche iche; mę ipfu ipfu, dę iche iche; mę ndu shikota l'iphe, bükota opfu-alị ndu dę iche iche, nę lę mgboko-a; mę ndu shi l'ohamoha, nökpoonu l'a-wukotaru bya ahụma odzu phę. O bụru g'aa-huma odzu phę bụ ono ujiku eto lę mkpirikpu iya. ¹⁰Ęhu atuko atso ndu bu lę mgboko l'ophu ụtso; opfu l'e gburu ụmadzu ebo ono. Ẹphe abeo ya g'aaboje iphe-a; nüchaa ibe phę iphe obo-iphe; kele ụmadzu labo ono, epfuchiru Chileke ono shi akpa ndu bu lę mgboko ęhu shii. ¹¹A noephō abalị eto lę mkpirikpu iya Chileke kuru unme-ndzụ ye phę l'ehu; ẹphe tetu nodu ndzụ. Ndzụ rwuta iphe, bükwoo ndu hümara phę nụ. ¹²Tobudu iya bụ; ụmadzu labo ono nüma olu oku, e kushiru ike, shi l'imigwe sụ phę: “Unu bata l'ime ęka-o.” Ndu ọhogu phę ono kuru ele phę ęnya; ẹphe nodu l'urwukpu bahụ l'imigwe. ¹³Alị wata anma oke jiijjii teke onokwapho. Mkpukpu ono kèe uzi iri; ęka lanu bükotaru mkpurupyata. Ndu alị ono, nmaru jiijjii ono gburu egbugbu dę ụnu nemadzụ iri l'esaa l'umadzu uko poro iri.^b Ndzụ rwuta ndu phöduru nụ. Ẹphe wata aja Chileke imigwe ajaja.

¹⁴Ejo iphe-ehuka k'ebu bvụ. Ole o g'unu lekwa lę k'eto abyakwaa.

Opu-ogu k'esaa

¹⁵Tobudu iya bụ; ojozi-imigwe k'esaa bya egbua opu-ogu nkiya. Ikeropfu swoşhihu l'imigwe asuje: “Nta bę ike k'alị-eze ụnwu eliphe

^b 11:13 Iphe, o bụ bę bụ “7,000” lę mbekee.

l'ophu buakwa ke Chileke anyi yee ke Kereshi iya ono, bu eze, o woru mgboko ye leka ono. O je l'aburu eze jasu let tuutuu le mijimiimii." ¹⁶Ndu bu ɔgerenya ukporo leno ono, no l'aba-eze phe l'iphu Chileke ono daa kpurumu kpube iphu l'ali baaru Chileke eja; ¹⁷su:

"Anyi ekele ngu ekele
 Nnajjuphu, bu Chileke,
 bu Okalibe-Kakota-Ike.
 Onye bu Chileke, no ndzu
 bya aburu onye shihawaa
 noduta temanu
 mgboko du.
 Anyi ekele ngu l'i
 gosihawaru qha
 l'eze ike ngu ono paru eka
 apa.
 I goshiakwarupho nta-a
 l'oo gubedua bu onye-eze,
 iphemiphe du leka.

¹⁸Ehu wata eghu qhamoha
 eghu;
 i tukoshi phe
 oke-ehu-eghu ngu.
 Ole o rwuakwanaru teke
 ii-kpe ndu nwuhuru
 anwuhu ikpe;
 me teke ii-bu ndu
 mpfuchiru ngu obunggo;
 mekpoo ndu-nso g'ephe
 ha;
 waa ndu akwabe epha
 ngu ùbvu;
 onye upfu me onye nta;
 o rwuakwaapho teke
 ii-mebyishi ndu ono,
 emebyishi mgboko l'ophu
 ono."

¹⁹Oo ya bu; a guhaa eze-ulo Chileke ono, du l'imigwe ono. A huma okpoko ɔgbandzu ono, shi Chileke leka l'ime eze-ulo ono. Igwe nodu alo ebemu ke waa waa; ɔ nodu ara órà; ede edede bya agbe leka ono atu egbigwe. Ali wata anma jjijiji. Igwe nodu atu oke akamini.

Nwanyị yee ejo-oke-agiyi

12 ¹A nonyaa; oke iphe-ohubama wata ememe l'imigwe. O duru nwanyị lanu, yeru enyanwu g'onye yeru uwe. O pfuru apfuru l'eli ọnwa. O kpuru kpokpode iri l'ebu l'ishi g'onye kpu okpu-eze. ²Nwanyị ono bẹ ẹpho bewaru l'ezeda. Ime nođu eme iya emeshi iya ike k'anwu nwa ono. O metabe iya k'ophu o rashiaru ekwa.

³Iphe-ohubama ozo wata ememe l'imigwe. O bụru ejo-oke-agiyi, eke uswe-uswe bẹ futaru nu. O nweru ishi ęsaa; bya efua mpu iri bya ekpuchaaru okpu-eze l'ishi iya ono ẹphe n'ęsaa. ⁴O gude օdzu iya kèé kpokpode, nō l'igwe ęto chikoshia uzi lanu; o dashihu l'alị. O bya apfuru nwanyị ono, abya ezeda ono l'iphu; g'oo-buru: ezeda, ooza; ya apa-ta nwa iya taa. ⁵O bya ezeda; mbụ nwanyị ono; bya anwụa nwa nwoke. Nwata ono bụ iya bụ onye e-mechaa gude mgborigwè bụru eze ọhamoha l'ophu. A bya ezichata nwata ono gude jepfu Chileke l'eka aba-eze iya nō. ⁶Nwanyị ono gbala gbaba l'echiegu. Eka ono bẹ Chileke mematawaru iya ęka oo-buru g'a nođu anụ iya nri ụnu ụjiku ęto l'ujiku ükporo ęto.

⁷Ogu tsu l'imigwe! Mayikelu yee ojozi, etso iya l'azụ wata etso ejo-oke-agiyi ono ogu. Ejo-oke-agiyi ono yee ndu ojozi iya wota phę ogu ono. ⁸Mayikelu phę lwụ-kpee phę; kele ike ta adụ-zidu phę. E mechaa; ophu o duedu ęka e kweru g'ephe nođu l'imigwe. ⁹A chifụ ejo-oke-agiyi ono l'imigwe. O kwa-a ejo-oke-agiyi ono bẹ bụ agwọ teke ndiche pho. O ya bụ onye ono bụ Obutuswe bya aburu Nsetanu; mbụ onye anoduje edephụ ụnwụ-eliphe l'ophu. A chifụ iya l'imigwe l'eka ono; chifata iya lę mgbo-ko yee ndu ojozi iya g'ephe ha. ¹⁰Mu numa mkpu, eechi l'imigwe sụ: "O nwụakwaru nta-a. Chileke dzọakwaru anyi ọbu. Chileke goshiakwaru nta-a l'oo ya bẹ ikemike dụ l'eka. Leze ono, Chileke yeru o bya ono, bụ iya bụ Kéreshi bẹ goshiakwaru ike iya nta. A chifuwari onye mgbamu ono, shi anoduje edophe kwérikwerikweri l'iphu Chileke eswe l'enyashi onoya; epfuru iya k'ụnwunna anyi; l'onye pho meswekwaru; onye pho meswee. ¹¹Iphe, ụnwunna anyi phę gude lwụ-kpee Nsetanu bụ mee Nwatụru ono waa àṣàṣà ono, ẹphe apfujeru l'edzudzu-oha sàá ọkpobe-opfu kẹ Chileke ono. Noo kele ẹphe mịru enya lę ndzụ phę sụ: l'ọ -buru anwụhu; ẹphe anwụhu iya. ¹²O ya bụ; g'imigwe tee ęswa; gę ndu bu iya nụ tekwaapho ęswa. Obenu lę-a; nshiokwanu gube ali l'ophu; nshio gube eze-enyimu; kele Obutuswe gudewaa ęhu-eghu bapfuta unu; eshinu o mawaru l'ọ to duedu gę ya anō-beru."

¹³Ejo-oke-agiyi ono húmaephō l'e shiwaal imigwe chifụ iya chifụ iya ye l'eliphe; o wata achị nta nwanyị pho, nwụru nwa nwoke pho. ¹⁴A bya eworu eze ñkù ugo; ñkù ębolechiko chię nwanyị ono g'o gude phefụ na-hụ ejo-oke-agiyi ono lashịa echiegu ęka o bu; je ebua ęka ono g'a zụa ya apha ęto lę mkipirikpu iya. Ophu o duedu iphe, ejo agwọ ono jekwaduru

iya ememe. ¹⁵Tobudu iya bu; ejo agwo ono wata agbo mini l'onu; mini ono nodu agba gborogborogboro g'eze nggele. O b'uru iphe, oome bu ge mini ono b'uru utso pata nwanyi ono. ¹⁶Ali yeru nwanyi ono eka. Iphe, ali meru bu l'o saru onu tuko mini ono, ejo-oke-agiyi ono gboru ono mikota. ¹⁷Ehu ghuahaa ejo-oke-agiyi ono eghu l'opfu ehu nwanyi ono. O tugbua jeshia etso ụnwu nwanyi ono ndu ophu phoduru nü ogu. Ndu obu, ooje etso ogu obu bu ndu obu phē dū l'iphe, Chileke suru g'e meje; mē ndu pfuru pfushia ike l'okpobe-opfu ono, Jizosu meru a maru ono. ¹⁸Tobudu iya bu; eze ejo-oke-agiyi ono tugbua je apfuru l'aguga eze-enyimu.

**Ejo anu-egbodu labo:
nanu shi le mini; ophuu shi l'alị**

13 ¹Tobudu iya bu mu bya ahuma ejo anu-egbodu, shi l'eze-enyimu ono afuta. O fua mpu iri bya enweru ishi ęsaa. O kpuru okpu-eze le mpu iya ono l'ehu l'ehu ephe n'iri. Lishi iya ono g'o ha be e dekotakpoe-rupho ępha, epfubyishigbaa Chileke epfubyishi. ²Ejo anu-egbodu ono, mu h'umaru ono duepho g'agu. Okpa iya dugbaa g'okpa ejo nwanu biye. Onu iya dugbaa g'onu oduma. Ejo-oke-agiyi pho bya eworu ike, shi b'uru nkiya ye iya l'eka; bya eworu aba-eze iya nü iya su iya g'o megbujekpo'o g'o du iya. ³Ishi ejo anu-egbodu ono nanu be ichii ęnyá, e gburu iya ya be teke e gburu iya ya be o gogo nwuhukwa. Ole ęnyá ono kphohuwatu. Ejo anu-egbodu ono du-dzuru ndiphe mgburugburu biribiri. Ndiphe l'ophu wata iya etso-tso. ⁴Ephe wata abar' u-oke-agiyi ono ej'a; kele o yewaru ejo anu-egbodu pho ike iya l'eka. Ephe nodu abakwarupho ejo anu-egbodu ono ej'a su: "?Bu onye dubaa g'ej'o anu-a? ?Bu onye suru g'oo-kpafu iya l'iphu k'ogu?"

⁵A paru ejo anu-egbodu ono haa g'o pfugbua g'onu ha iya. O nodu ajakposhi onwiya gude nno epfubyishi Chileke. A hakwaaru iya pho ụzo g'o megbukpo'o g'o du iya l'ime ükporo ọnwa labo l'ọnwa labo. ⁶O saa ọnwa wata epfubyishi Chileke; epfubyishi ępha iya; mē eka Chileke ono bu; m'ekpoo ndu ophu bu l'imigwe. ⁷Chileke haa ya g'o tsoje ndu-nsø ono ogu; lwu-kpeje phē. A nodu ahaje iya g'o mee g'o du iya l'ehu ndiphe; mbu iphe, bu ipfu ipfu l'ophu; mē m'kpukpu l'ekpukpu l'ophu; mē l' ndu shikota l'iphe, b'ukota opfu-alị, du l'iche l'iche, nō l' mgboko-a; m'ekpoo iphe, bu ęhamoha, nō l' mgboko-a; o nodu emejegbaa phē; ephe eme iphe, o suru g'ephe mee. ⁸Iphe, b'ukpoo nemadzü, bu l'eliphe mgburugburu a-nodu abakotaru iya ej'a. Mbü l'o kwa ndu e te deduru ępha phē l'ekwo ono, e shi teke a t'uru ękpa mgboko deshita ępha ndu a-nodu ndzü ojegoje ono; be bu ndu a-nodu abar' u iya ej'a ono.

⁹G'onye nweru nchi ngabekwa iya. ¹⁰O kwa onyemonye, aa-kpü le ndzü be a-kpü l' ndzü. Onye ee-gbu l' mma be e gbufutajekwa l' mma. O kwa iya bu l' ndu-nsø gbaru g'ephe b'uru ndu a-ta nshi nodu Chileke l'eka noshia ya ike.

¹¹ Mu bya ahuma ejo anu-egbusu ozo, bu l'alị bẹ o shi emifuta. Yébe-dua furu ụnwu-mpu labo, dugbaa gẹ mpu nwa aturu; opfu, oopfu l'ọnụ du gẹ k'ejo-oke-agiyi. ¹² O bya egude ike ejo anu kẹ mbụ pho meahaa iphe, bükpo iphe, du iya ree ememe l'atativhu ejo anu-egbusu kẹ mbụ onoya. O bya emee: ndiphe wata abarụ ejo anu-egbusu kẹ mbụ pho eja; mbụ anu k'ono, ónyá e shi gbua ya l'ishi, bu ónyá, gege gbu iya nụ teke e gburu iya ya kpohuwaru-a. ¹³ Ejo anu-egbusu k'ebó-a nodu emeshiepho oke iphe-ohumalenyia. O nodu emejechaa mee ọku l'ooshi l'igwe bya adaa l'alị l'iphu ndiphe. ¹⁴ O gude oke iphe-ohumalenyia ono, a haru iya g'o me-je l'atativhu ejo anu-egbusu kẹ mbụ ono; duphua iphe, bükota nemadzụ, bu lẹ mgboko. O sụ ndiphe g'ephe kpua ntékpe, dęephō g'ejō anu-egbusu mbụ ono; bajeru iya eja; mbụ ntékpe du g'ejō anu ono, e gburu ónyá; ophu ọ nwụhuduru onoya-a. ¹⁵ E kwechaa sụ g'ejō anu-egbusu ono k'ebó kuru unme ye lẹ ntékpe ono, a kpuru: o du g'ejō anu-egbusu kẹ mbụ pho g'o dzuru ndzụ dujechaa ike pfua opfu; l'oomee g'e gbrushia ndu te ekwedu abarụ yébe ntékpe ono, a kpuru: o du g'ejō anu ono eja. ¹⁶ Ejo anu-egbusu k'ebó ono kebuta onyemonye; onye upfu mè onye nta; onye ụkpaa mè oke amadụ; ohu mè amadụ; kebuta phę; a gbrushia phę ngga ohubama l'ekutara; ozoo l'egedegee ọnụ-iphu; ¹⁷ k'ophu ọ tọ dudu onye azu aswa; ophu o dudu onye ere aswa erere; gbrushia l'ọ gbaru ngga ohubama k'ejō anu-egbusu ono. Ngga obu, aagbaject obu bu ępha ejo anu-egbusu obu; ozoo ógú, no onodu ępha iya.

¹⁸ Ono bürü iphe, gbaru gẹ nemadzụ goshi lẹ ya nweru mmamiphe. G'onye nweru uche je aria ógú ępha ejo anu ono ariri jasụ teke ọ-maru iphe, ógú obu bu; kélé ógú ono bükwapho ępha nemadzụ. Ogu obu bẹ bu "666", bu iya bu ụnu l'ukporo iri l'eto l'ishii.

Ebvu, ndu a gbataru agu

14 ¹ Mu bya elee ęnya; mu hümä Nwatüru ono g'o pfuru l'übü Zayo-nu. Ndu pfu-kube iya nụ l'eka ono du ụkporo ụnu nemadzụ mgbo iri l'ésato, bu ndu e deru ępha Nwatüru ono yee ępha Nna iya l'egedegee ọnụ-iphu. ² Mu bya anuma olu-opfu, a nọ l'imigwe pfua. Opfu ono nodu adaephō g'eka eze mini aphụ gbudugbusu; tème ọ nodu adahükwapho g'eka igwe ede edede atu egbigwe. Mu byakwapho anuma ọda ogumogu ndu akpoje ogumogu akpo. ³ Ikpoto ndu ono, pfuru l'iphu aba-eze ono mè l'iphu iphe ęno ono, noğbaa ndzụ ono; mè l'iphu ndu bu ęgerenya ono; nodu agu ebvu ọphúú. Ophu o dudu onye şuru anwụta ebvu ono gbrushia-pho ụkporo ụnu nemadzụ iri l'ésato ono, bu ndu a gbataru l'eliphe ono. ⁴ Ndu ono bu ndu te emerwujeduru onwophę l'ehu ụnwanyi. Ndu doberu ęka doo gẹ nwamgboko, nwoke teke engeswee ọkpaa. Ęphe bu ndu ono, bęephō Nwatüru ono be ęphe awüjeru etso eje ekameka, ooje ono. Ndu a gbataru l'eka ndiphe nọ; ęphe bürü akpuru iphe-mbụ a nṣuru Chileke yee

Nwatuру ono. ⁵Ephe bү ndu teke adү-swee onye a-sү l'ephe dzujeru үка. Ophu օ dүdu iphe үta, dү phę l'ěhu.

Ojozi-imigwe ęto

⁶Mu huma ojozi-imigwe զzo, epherę ephekerephe ephekerephe l'akpa-minigwe. Օ bүru iphe, e ziru iya bү g'o je ezia ndiphe mgburugburu ozi-օma ojejoje ono; g'o je ezia ya օhamoha, nokpoo lę mgboko; mę ipfu l'ipfu g'ipfu ha; mę lę ndu shikota l'iphe, bükota opfu-alı ndu dү iche l'iche, nö lę mgboko-a; mę iphe, bükpoo mkpukpu, nokpo lę mgboko. ⁷Օ nodu ara iya arara asuje: “Unu tsijekwa Chileke ebvu. Unu kwabejekwa iya ւbվ; lę teke oo-kpe ikpe rwuakwaru. Unu bajekwaru Chileke ejá; l'օ kwa iya meru igwe bya emee alı; bya aburu iya meru eze-ըnyimu; mekota iphe, bükotakpoo էka mini futaru.”

⁸Ojozi-imigwe զzo, bү k'ębo nodu ephe etso kę mbü pho l'azü epfu sү: “Ike bvüakwaru Babilonu! Ike bvüakwaru Babilonu! Mkpükpu ono, a maru ępha iya ono, bү Babilonu bę ike bvüakwaru nta. Mbü mkpükpu onoya, cheru օhamoha mée ya ono, bү iya bү oke-ěhu-eghu kę Chileke օphu Chileke a-tü-koshi iya; opfu l'opharwushi onwiya.”

⁹Ojozi-imigwe զzo, bү k'ęto pheru tsoru phę. Օ nodu arakwa iya pho arashi iya ike asuje: “Onye abaru ęjo anü-egbudu ono ejá; bya abarü ntékpe, a kpuru օ dү g'o dү; onye kweru g'o gbaa ya ngga օhubama l'egedegee օnu-iphu; զzoo l'ěka; ¹⁰onye ono bę a-ngükwa oke-ěhu-eghu Chileke gę mée, aagwaduru mini. Ee-gude օku, enwu phuruphuru yęe nshı-egbe nüa onye ono aphü l'iphu սnwu-ojozi-imigwe, dү nsö; waa l'iphu Nwatuру ono. ¹¹Oku ono, ee-gude nüa phę aphü ono bę ըnwuru iya a-nöduepho akpü tütututuu ala l'imeli jasü lę tuututuu lę mјimii-mii. Ndu ono bę a ta abyakpoda aha g'ephe tütä unme mę teke lanü; eswe l'enyashi; mbü ndu ono, l'abajeru ęjo anü-egbudu ono ejá; bya abakwaru iya pho ntékpe, a kpuru օ dү g'o dү onoya; mę iphe, bükpoo onye kweru: a gbaa ya ngga օhubama, egoshi ępha ęjo anü-egbudu onoya.”

¹²Օ kwa iya bү ota-nshi kę ndu-nsö; ndu anöduepho eme iphe, Chileke pfuru; ndu nö Jizosu l'ěka.

¹³Mu nüma olu-opfu, a nö l'imigwe pfua sү mu: “Dee iphe-a l'ěkwo. Էhu-սtso bę a goru nü ndu a-nwühu shita nta-a kwaseru; mbü ndu a-nwühu l'qo l'ephe woru onwophe ye Nnajjuphu l'ěka.”

Unme Chileke nalita iya sү: “Qo ya-o! Qo g'o dү bү ono. Էhu a-tsö phę սtso eviya; noo l'ozı, ęphe jeru bę ęphe jefuwaru l'ishi; atutawa unme; e jekwanü l'ebu phę obunggo ozi ono, ęphe jeru onoya.”

Aakpata ndiphe g'iphe, e meberu l'opfu

¹⁴Mu bya elee չnya huma urwukpu օchaa. Mu huma onye nö ano լurwukpu ono. Onye ono, nö iya nü ono duepho gę nwa ndiphe. O kpuru

okpu-eze, e gude mkpola-ododo wụa; o pakwaru pho mma, atsụ nkọ l'eka. ¹⁵Ojozi-imigwe ọzo, shi l'eze-ulo Chileke lufuta bya araku onye ono, nọ l'eli urwukpu ọchaa ono sụ iya: "Gude mma ngu ono kpatachaa iphe, e meberu l'alị l'ọ gbawaru l'akpakpa iya. Noo l'iphe, e meberu l'ẹ mgboko kachawarụ akaka gbawaa g'aakpata iya." ¹⁶Tobudu iya bụ; onye ono, nọ l'eli urwukpu ono bya ewota mma iya gbua kẹ chaphukumu l'eliphe; shi nno kpata ndiphe g'aakpaję iphe, e meberu l'alị-a.

¹⁷O nwekwapho ojozi-imigwe ọzo, shikwapho l'eze-ulo Chileke l'imigwe lufuta. Yebedu gudekwaphe mma, atsụ nkọ.

¹⁸Ojozi-imigwe ọzo shi l'ime eka ono, ọru-ŋgweja Chileke nọ ono lufuta. Yebedu bẹ ọku enwu phoophoophoo dụ l'eka. O kua onye k'ono, gude mma, l'atsụ nkọ ono oku; kushia ya ike sụ: "Gude mma ngu, l'atsụ nkọ yebutachaa mebyi vayinu, dụ l'opfu-vayinu, tükoru mgboko dzuru; kèle mebyi iya kachawarụ akaka!" ¹⁹Tobudu iya bụ; ojozi-imigwe ono woru mma iya dabę l'eliphe bya atükokpoephō mebyi vayinu nọ iya nụ g bubutachaa bya achiru iya ye l'eze eka, aazoshije mée l'akpuru vayinu, bụ iya bụ oke-ehu-eghu Chileke. ²⁰A bya aazoshia mée l'akpuru vayinu ono l'eka aazoshije iya l'azụ mkpukpu. Mée ono bürü mee nemadzụ. Mee ono nödụ aso gborogboro ge nggele l'eka ono. Ọ soø so-rewa eka ogologo iya ha g'ukporo manyiru iri. Teme ọ byakwapho utso, dụ-tabe ogbu; k'ophu ọnödụ akpa ịnya l'ọnụ mē ịnya rwuba iya.

Ojozi-imigwe, gudegbaa ejø iphe-ememe k'ikpazu

15 ¹Mu bya ahụma oke iphe-ohubama, dụ biribiri ọzo, eme l'imigwe. Ọ bürü ojozi-imigwe esaa bẹ gude ejø iphe-ememe esaa. Ọ bürü iya bụ ejø iphe-ehuka esaa k'ikpazu, bụ oke-ehu-eghu Chileke a-tükoshi ụnwu-eliphe. Teke iphe-ehuka ono bvuerupho ẹphe n'eesaa; oke-ehu-eghu Chileke abvụ.

²Mu hümakwapho iphe, dụ g'eze-enyimu, aphụ ngerengere g'e woru onyo yęe ọku, enwu enwunwu gwakobe iya. Mu hümakwapho ndu lwukperu ejø anu-egbudu pho yęe ntékpe, a kpuru ọ dụ g'ọ dụ pho. Ndu ono bükwapho ndu jíkaru l'ephe te ewoduru übvù akwabę ógú ono, nö-chiru ẹnyia ẹpha ejø anụ ono. Ẹphe pfuru pfu-kube eze-enyimu ono, dụ g'onyo ono. Ẹphe pagbaarụ eze une, Chileke nüru phę. ³Ephe nödụ agụ ebvü Mósisu ono, bụ nwozi Chileke; mbụ ebvü, bükwapho ebvü Nwatüru ono sụ:

"Gübé Chileke; ọo ngu bụ
Okalibe-Kakota-Ike.

Iphemiphe, i mekötaru parụ
eka bya adükwapho
biribiri.

Oo ngu bụ eze l'ohamoha.
 Uzo ngu pfugbaaru
 nhamunha bya
 abugbaaru ɔkpobe ụzo.

⁴ Nnajiuphu; ?bukpoo onye
 bụ onye a-sụ
 le ya taa tsudu ngu ebvu;
 ophu ya taa akwabedu
 epha ngu ùbvù?

O kwa ngu kpurumu bụ
 onye dụ nsø.
 Ohamoha a-bya abaarụ
 ngu ejá.

Noo kélé onyemonye
 húma-dzuwaru
 iphemiphe, iime,
 pfuru oto.”

⁵ E mechaah; mu bya eleee ẹnya ozo. No iya; mu húma eze-ulo Chileke l'imigwe g'a gúharu ime iya agúha. Mbụ ime eka ono, ulo ono, e gude ekwa mee bụ Chileke bẹ o shi l'eka ono nọ; mbụ ulo ekwo ono, nọ-chiru ẹnya ọgbandzu, shi Chileke l'eka ono. ⁶ Ojozi-imigwe esaa ono, bụ phé gude uzi ejo iphe-ememe esaa ono shi l'ime eze-ulo Chileke ono lufuta. Ephe yegbaa uwe, bụ asagụ-mini; egbu kẹ nwíinwii. Ephe gude akpo, e gude mkpola-ododo mee; gude kebuta iya l'okpoma. ⁷ No iya; onye lanu l'ime iphe ẹno ono, nogbaa ndzụ ono gbeshi bya eworu ochi esaa, a wuru le mkpola-ododo; woru nügaa ojozi esaa ono. Iphe, jiru ochi esaa ono ejiji bürü oke-ehu-eghu Chileke; mbụ Chileke ono, nọ ndzụ ojejoje. ⁸ Enwuru ọku kposhihüepho ji ulo ono pyimu; kélé eze-odu-biribiri Chileke mè ike iya bẹ dụ l'eka ono. Ophu o dudu onye dudu ike bahụ l'ime ulo ono jasụ teke ejo iphe-ememe esaa ono, ojozi-imigwe esaa gude ono bvüadaru.

**Ochi, e yejiru oke-ehu-eghu
 Chileke eyeji**

16 ¹ Töbudu iya bụ; mu núma olu-opfu, e shi l'ime eze-ulo Chileke ono chia g'e chiru mkpu su ojozi esaa ono: “Unu je eworu ejo iphe-ehuka ono, shi l'oke-ehu-eghu Chileke ono wúshikota le mgboko l'ophu; mbụ ejo iphe-ehuka ono, dụ l'ochi esaa ono.”

² Ojozi-imigwe kẹ mbụ bya atugbua je awushia ejo iphe-ehuka ophu no l'ochi nkiya le mgboko. Onwo, aba yoyoyo bya eme ejo ehuka; wata abagbaa iphe, bụ ndu ono, a gbaru ngga ọhubama k'ego anu-egbudu ono; waa l'ehu iphe, bụ ndu ono, shi abarụ ntékpe ono, a kpuru o dụ g'ego anu-egbudu ono eja.

³Ojozi-imigwe k'ębo bya atugbua je awuru ejo iphe-ęhuka ophu no l'ochi nkiya ye l'ime eze-ęnyimu. Mini, no l'eze-ęnyimu ghоo mee; duepho gę mee onye nwuṣhuru anwuhu. Iphe, bükpoo iphe, dzu ndzü, bu l'ime mini nwuṣhuhukota.

⁴Ojozi-imigwe k'ęto bya atugbua je awuru ejo iphe-ęhuka ophu no l'ochi nkiya ye le nggele waa l'ime iphe, bu eka mini futakpooru g'o ha. Mini bükotaru mee. ⁵Mu nüma eka ojozi-imigwe, bu iya eche iphe, bu mini nche şuru: "Gube Nnajiuphu pfubekwaru eka oto; mbu gube onye ono, no ndzü; bya aburu onye ono, shihawaa noduta ono. Ikpe-a, i nmaru ndiphe-a be goshiru l'i bu onye ekpeje ikpe nhamunha. ⁶Lę ndiphe ono, bu phę gbushiru ndu-nsø bya egbushia ndu mpfuchiru ngu l'echilabę phę ono; mbu gbushia phę ghakaa mee phę ono be i cheakwarupho mee; ephe ngüa. Iphe ono, i meru ndiphe ono bürü iphe, gbaru phę nü bu onoya." ⁷No iya; mu nüma olu-opfu, a no l'oru-ngweja Chileke epfu; mbu eka aakpoje ṣınwù-isensu oku l'imigwe. Olu ono nodu asuje: "Nokwa g'o du-o! Nnajiuphu, bu Chileke; oq gubedua bu Okalibe-Kakota-Ike-o. Ikpe, i kperu be buepho ıkpobe ikpe bya abükwarupho ikpe, pfuru nhamunha."

⁸Tobudu iya bu; ojozi-imigwe k'ęno bya atugbua je eworu ejo iphe-ęhuka ophu no l'ochi nkiya kpua l'enyanwu. E mee enyanwu; okpomoku iya wata erebushi nemadzü anu k'ophu oomeje nemadzü l'oo du g'iphe, a hüberu l'oku. ⁹Ejo okpomoku ono wata erebushi ndiphe anu. Ephe wata epfubyishi ępha Chileke; mbu yębedua, kweru glegube ejo iphe-ęhuka ono byapftu phę. Ophu izimanu alwaduru phę azu ke g'ephe wata iya akwabę übvü.

¹⁰Ojozi-imigwe k'ise bya atugbua bya eje eworu ejo iphe-ęhuka, no l'ochi nkiya kpua l'aba-eze ejo anu-ęgbudu phę. Ochii bürü kpukumu bya agbachikota iphe, bükpoo ndu kweru g'eo anu-ęgbudu ono bürü eze phę. Ndiphe wata ata kpookpookpo k'eo iphe-ęhuka ono, paru eka ephe eje ono. ¹¹Ephe wata epfubyishi Chileke k'imigwe k'iphe ono, aphugbaa phę uphu me onwo ono, aba phę nü ono. Ophu izimanu iphe, ephe eme alwakwaru phę phę azu.

¹²Ojozi-imigwe k'ishii je eworu ejo iphe-ęhuka, no l'ochi nkiya wuru ye l'oke-ęnyimu Yufurétisu. Mini iya tashihu; k'ophu bu le gbororo a-dabyiru iya gę ndu eze, shi l'uzo enyanwu awawa aghajaje iya. ¹³Mu bya ahümä ębvu eto, dęgbaa g'ewo g'ephe afutagbaa. Nanu shi l'önü ejo-oke-agiyi ono afuta; nanu shi l'önü ejo anu-ęgbudu phę afuta; nanu shikwapho l'önü onye mpfuchiru ono, l'epfije iphe, Chileke epfuduru ono. ¹⁴Ephe bugbaa ębvu, shikota l'eka Nsetanu; emegbaa iphe-ęhumalenya. Ephe jefugbaa ndu eze ndiphe mgburugburu je achikobe phę dzua ęgu l'eka lanu kwaberu mboku ono, Okalibe-Kakota-Ike, bu Chileke a-bya egoshi ndiphe onye ya bu ono.

¹⁵"Unu lekwa l'ę kwa g'abyabaya onye-oshi atuje nemadzü l'uzorehu-a bu gę mu a-tu unu l'uzorehu. Ehu-ütso be a goru nü onye ono, nwü enya

bya eletakwapho uwe iya ẹnya; k'ophu onye ọbu taa gbaduru ọto ejephe mbọku onoya; iphere adụ iya.”

¹⁶ No iya; ọbvu ẹto ono, shi l'eka Nsetanu ono bya emee ndu eze ke mgboko-a l'ophu: ẹphe bya akpakoo l'eka lanu ọbu, eekuje Amagedonu l'opfu Hiburu.

¹⁷ Oo ya bụ; ojozi-imigwe k'esaaj ephakaa ejoo iphe-ehuka ophu no l'ochi nkiya le pherephere. O nweru olu, shi l'aba-eze, no l'ime eze-ulø Chileke ono chia mkpu sụ: “E mewaru iya!” ¹⁸ Ebemu-igwe wata alo waa waa. Igwe wata ede edede; wata ara órà; bya atuahaa ebgigwe. Ali-ọnma-jijiijii egube iya ophu eteke anmaswee; eshinu nemadzụ fütaru mgboko wata anmanma; mbu l'ali-ọnma-jijiijii ọbu pakpooru eka apaa. ¹⁹ Mkpu-kpu ono, a maru ẹpha iya ono, bụ Babilonu bukaha onwiya uzi ẹto. Iphe, bükpoo mkpukpu ozo, dukota le mgboko dakashihukota bürü ọla-l'iswi. Ebe Chileke azohakwaru mkpukpu ono, a maru ẹpha iya ono, bụ Babilonu; yee ejoo-iphe, o no megbabé. Chileke mee mkpukpu ono: o ngua mee l'ezee okoro, e yejiru oke-ehu-eghu ke yébe Chileke eyeji, bụ iya bụ ikpe o nmaru iya. ²⁰ Iphe, bükotakpoo ali, bụ ali, mini no-pheru mishihukota. Ophu o duedu onye hümabaaru úbvú. ²¹ Eze akamini-mkpuma, l'anyigbaa ke túdúú ge mkpuma-uswe shigbaa l'igwe aada l'ali; adagbushi ụnwu-eli-phē. Ndiphe wata epfubyishi Chileke; kélé akamini-mkpuma ono anu phē aphụ. Noo l'eo iphe-ememe, akamini ono wotaru phē ka g'aa-atu ọnụ iya.

Eze-nwanyị ovuọba ono, bụ Babilonu

17 ¹Ojozi lanu l'ime ojozi-imigwe ęsaaj ono, shi gude ochi oke iphe-ehuka ęsaaj ono byapfuta mu; bya asụ mu: “Bya ge mu je egoshi ngu g'ee-gude woru ikpe nmaa eze-nwanyị ovuọba ono, nmagaru l'eka nggele du igwerigwe ono. ²Lẹ ndu eze ke mgboko-a be ẹphe l'iya ria-kwaru ogori. Ẹphe l'iphe, bụ ndu bu l'eliphe l'ophu nguwaa mée phaa onwophé kutukutu.”

³Tobudu iya bụ; Unme Chileke byakwa bya ejoo mu ẹhu pyimu. Ojozi-imigwe ono bya eduta mu jeshia l'echiegu. Noo eka mu no hümäa nwanyị, no l'eli ejoo anu-egbudu, eke uswe-uswe. E dekashia ejoo anu-egbudu ono ẹpha, epfubyishi Chileke l'ehu iya mgburugburu. Ejoo anu-egbudu ono nweru ishi ęsaaj bya enweru mpu iri. ⁴Iphe, nwanyị ono gude kwaa onwiya akwa bürü uwe kpowula-kpowula, eke uswe-uswe. Iphe ozo, o gude memachaa onwiya emema bụ iphe, e meru le mkpola-ododo. O gbachaa-ru echí, ere ire l'eka bya edoo onwiya igopoto, aswa du l'olu. Iphe, o pa l'eka bürü okoro, a würü le mkpola-ododo. Iphe, jiru okoro ono bürü ejoo akpamara mè ębyi ębyi, shi l'apharwushiri, nwanyị ono pharwushiri onwiya. ⁵A bya edee ya ẹpha iya l'egedegee ọnụ-iphu iya. Iphe, e domiri edomi e deru iya bụ: “Babilonu ono, a maru ẹpha iya; mbu ne iphe, bükota ndu agba ükpara mè iphe, bükota ndu eme ahümäa le mgboko.” ⁶Mu

bya ahümä ge nwanyi ono ngüwaru mee ndu-nso; o nödu atsü iya atsütsu; waa mee ndu e gburu l'ike l'opfu éhu Jizosu.

Mu hümä iya; o kwatakpoo tufu mu éhu g'iphe atüfije éhu. ⁷Ojodzi-imigwe ono su mu: "Bü gunu bë o gude o tufu ngu éhu? Gë mu byanu akaru ngu iphe, dü le nwanyi ono, bü iphe, e domiru edomi; mëkpoo k'ejo anü-egbudu ono, nweru ishi esa ono waa mpu iri ono, bü iya pa iya ono. ⁸Anü-egbudu ono, i humaru ono dükwaru teke o shi nödu ndzü; obenu le nta-a bë o to noedu ndzü. O phoduakwaru-a nwanshii nta-a l'o shi l'iduma, enwedu óhú ono füta bya alaarü onwiya l'iswi. Ndu ono, bu l'eliphe ono, bü iya bü ndu ophu e shikpo teke Chileke meru mgboko; ophu e deduru ephe phë l'ekwo, e deshiru ephe ndu a-nö ndzü ojejoje; iphe, bü ndu ono bë oo-tufukpo éhu m'ephe -humaepho éjo anü-egbudu ono; kele o shi nödu ndzü; ophu o dzuedu ndzü nta; ole oo-mechakwaa nödu ndzü ozo.

⁹"Ono bürü iphe, gbaru ge nemadzü goshi le ya nweru uche bya arije iphe ariri g'o doo ya enya. Su-a; ishi esa ono nö-chiru enya úbvú úbvú esa, nwanyi ono nö anqo l'eli iya. Iphe ozo, o nö-chifuaru enya iya bü ndu eze esa. ¹⁰O dükwarupho ndu eze esa, nö nü. Umadzu ise l'ime ndu eze esa ono ta anokwa. Onye lanü bë nökwdadu nü; onye lanü teke afütadu. O -fütaphe; l'a haa ya l'o kpoo üpftu nwanshii. ¹¹A bya le k'ejo anü-egbudu ono, shi nödu ndzü; ophu o noedu iya ono; yebueda bü onye eze k'esato; ole yee ndu eze esa ophuu bë nökwa l'oshi lanü; o je eme-chaa laa l'iswi.

¹²"Teme mpu iri ono, i humaru ono bu ndu eze iri; ophu e teke adüdu ali-eze, a nüwaru phë. Ole a hakwanuru phë g'ephe nödu l'eka anü-egbudu ono bürü eze awa lanü kpoloko kpeekpu. ¹³Ndu eze ono bë obu phë abükotajeru nanü. Ephe eworu ike phë më abübu ono, ephe bü eze ye éjo anü-egbudu ono l'eka. ¹⁴Ephe a-tüko g'ephe ha swikqo ike phë nanü; tsoo Nwatüru Chileke ono ogu. Ole Nwatüru ono l'a-lwü-gbulekwa phë-a. Noo kele o ya bü Nnajiuphu, kakota ndu bü nnajiuphu; bya abükwarupho Eze, kakota iphe bü ndu eze. Iphe, bü ndu Chileke kuru bya ahota ono; teme ephe pfushia ike ono l'a-lwü-gbukwa phë pho."

¹⁵No iya; ojodzi-imigwe ono su mu: "İ humaru mini ono, nwanyi ovuoba ono nö anqo ono; mini ono bë bü iphe, bükpoo mkpükpu le mkpükpu; më ikpoto oha më ohamoha më ndu shi l'iphe, bükota opfu-alì ndu dü iche l'iche, no le mgboko-a. ¹⁶Ejo anü-egbudu ono yee mpu iri ono, i humaru ono bë bü ndu nwanyi ovuoba ono dü ashij. Ephe a-tüko iphe, o nweru enweru natachaa ya g'o ha; l'o gbaru oto dabyiru. Ephe eria ya anü; gude öku kepyashja ya. ¹⁷Noo kele o Chileke bë yero phë egube oriri ono l'okpoma; g'o guje phë egwu emeébekota iphe, Chileke tüberu, bü iya bü gë ndu ono swikqo ike phë; g'okpoma bürü phë nanü; k'ophu ephe e-wota ali-eze phë ono woru ye éjo anü-egbudu ono l'eka g'o gude éka-ike bürü eze phë jasü teke iphe, Chileke pfuru e-meébekota.

¹⁸ “Teme nwanyị ono, i humaru ono bụ mkpükpu ono, a maru ẹpha iya ono, bụ iya bụ eze; teme iphe, bükotakpoo eze ndiphe l'ophu nōdu iya l'eka.”

Adada Babilonu

18 ¹E mecha; mu bya ahuma ojozi-imigwe ozo, shi l'igwe phezeta. O bụru iya bẹ Chileke yero ike parụ eka l'eka. Ogbu-nwiiñwii ya tuko mgboko l'ophu ngaa. ²O nōdu ara iya arara arashi iya ike sụ: “Eze m kpükpu Babilonu daakwaru! O daakwaru! O bùakwaa eka m kpakọ-iphe, bükotakpoo Ọbvu larụ egu. O bùakwaa Ọkpoku ụnwu-ojozi Nsetanu l'ophu; mékpo epfune-enu iphe, bükpo nwenu njo órà; mē enu, dükota ndiphe ashị l'ophu. ³Noo l'ohamoha, nokpoo lę mgboko nguwari mée ya ono, bụ iya bụ apharwushi ono, nwanyị ono apharwushi onwiya; teme ẹphe lę ndu eze ndiphe l'ophu zekotawaa. Teme iphe, bụ ndu agba okengho lę mgboko-a mgburugburu bẹ shiakwa l'eku ono, nwanyị ono nweru ono, nyíberu g'aatụ ọnụ iya ono ono bugbaaru eze.”

⁴Tobudu iya bụ; mu nümakwa olu ọzo, shikwa l'imigwe sụ:

“Ndu mu; unu lufutakwa iya

l'ehu;

g'unu te eje eye eka l'eme

ejø-iphe, oome ono;

ọdumeka unu l'iya

a-gbakwaru

mgba l'ejø iphe-ememe,

a-byapfuta iya nụ;

⁵ l'iphe-eji, oome kükwaru

l'ikpo l'ikpo;

ha l'eli l'eli;

je

asupfuru l'akpaminigwe;

teme Chileke

nyataakwaru ejø ememe,

oomeje g'ọ ha.

⁶ G'e mee ya g'o meru ndu ọzo;

g'a pfua ya ugwo iphe,

o meru;

pfua ya ya mpfukwase.

G'e gude mee atsụ-be atsutsu

ugbo labo

gẹ nkiya gwajiaru iya

okoro,

o gude gwaaru ndu ọzo g'ọ

ngua.

⁷ G'a gwaa ya maa;
nua ya aphu, habe
g'ajaja ono, o jaru onwiya
yee eku ono,
nyiberu g'aatü onu iya ono,
o kparu swibe onwiya ono.

G'e mee ya ya nno;
eshinu o shi anoduje
etu onwiya epha su:

'Nta bę mu nowa bürü
eze-nwanyi!

Mu ta anodu laphu nwanyi,
ji iya anodedu ndzü.

Ophu mu ta abyadu l'atsö
onu laphu!

⁸ Noo g'o gude iphe,
bu ejø iphe-ehuka ono,
tukoru kwaberu iya
nu ono;
je l'a-tuko byapfutakota
iya ujiku lanu,
bu iya bu ejø iphe-ememe;
waa aphu waa okpa nri.

Oku bę e-tsufu iya nu;
kele Nnajuphu,
bu Chileke;
onye ike iya paru
eka bę bu iya nmaru
iya ikpe."

⁹ Oo ya bu l'eze ndiphe ono, ephe l'iya shi apharwushi onwophé ono
mę ndu ono, ephe l'iya atukoje emegbaa ejø-iphe, agu phę nu ono; ndu
ono l'a-ra ekwa iya; aphu ejø phę obu l'opfu ehu iya m'ephe -humapho
g'enwuru-oku iya kpufuru; l'eka oku etsupyashi iya. ¹⁰ Ephe a-pfuru uez-
nya ele iya enya le ndzü agugu epfu su: "Nshio! Nshio eze Babilonu bu
mkpukpu, a maru epha iya bya amaru g'ike iya beru; awa lanu bę e gude
nma ngu ikpe; i daa g'i daru-a!"

¹¹ Ndu agba ngho l'eliphe arakwaapho ejø ekwa nkephę gua aphu iya;
kele o to nweedu onye azubaa phę aswa. ¹² O to duedu onye azuje mkpo-
la-ododo phę; ozoo mkpolaa-ochaa phę; ozoo ogbu nwijinwii mkpuma,
bu mkpuma, vu oke aswa mę igopoto phę. O to duedu onye azuje ekwa
ochaa phę mę ekwa uswe-uswe phę; mę nkushishi; buragidi uswe phę;

mékwoo oshi, eshi mkpo, bụ iphe, ephe erekota erere; mékwoo iphemiphe, e gude eze-nyi kpua; mékwoo iphemiphe, bụ iphe, e meru l'oshi, aswa dū; mè ophu e meru l'ope; ozoo ophu e meru l'ígwè; ozoo ophu e meru lè mkpuma-egbe; ¹³ mékwoo ékwo-ophe, bụ sinamónu; mè ụnwu iphe ozo, eshigbaa mkpo gè senti; mè ụnwù-isensu; mè meru; mékwoo furankisensu; mékwoo mee; mékwoo manu nri; mékwoo ụtu-witi; mè witi l'onwiya; mékwoo eswi; mékwoo aturu; mè ịnya; mè ụgbo-ịnya; mè ohu; mbụ je akpachaa lè nemadzụ gedegede. ¹⁴“Ha! Nta-a bē iphe, bükotakpoo akpuru oshi ono, shi aguje ngu agugu ono bē ta adqedu. Eku ono, i shi kpaaw swiphee onwongu ono bē yifuakwaru nta; iphemiphe, bụ iphe, atsoje ngu ụtso; tème ọ bụru iphe, ama ngu mma bvụwaru; ophu ọ bükwa l'i bya ahümabaa ya.” ¹⁵Ndu ngho ono, shi agbatajé ngho iphemiphe ono je eree lè mkpükpu ono rita iya oke urwu ono bē a-pfugbaaru iya ụzenya ụzenya; kele ndzụ a-nodu agu phē k'aphu ono, aanu mkpükpu ono. Ephe araa ejo-ekwa gúa aphu asuje: ¹⁶“Nshio! Nshio gube eze mkpükpu ono shi eyeje uwe ọchaa; mè ekwa uswe-uswe; mè buragidi uswe-uswe gude kwaa onwongu akwa ono! Gudekwapho iphe, e meru lè m kpola memata onwiya ree; bya eworu echí, ere ire doo joo l'eka; bya ewojeru igopoto doo onwiya joo l'olu. ¹⁷Lawa lanu-a kpoloko bē e gudewaa mekota eku ọbu g'o ha; ọ bükotaru ola-l'iswi egube-a.”

Iphe, bükwoo ndu-ishi ụgbo-mini g'ephe ha; mè iphe, bükwoo ndu egudeje ụgbo eje; mè ndu akpo ụgbo; mè ndu egudeje ụgbo tsoru eze-enyimu agba ngho; g'ephe ha tükoru je apfugbaaru ụzenya ụzenya. ¹⁸Wata echí m kpú teke ephe húmaru ẹnwuru-óku iya g'o kpuru tuu l'eka óku etsu iya. Ephe epfuahaa sú: ?Q dükpoorua m kpükpu ozo, düleru g'eze m kpükpu-a? ¹⁹Ephe kpota urwuku kpube onwophe l'ishi. Ephe nodu echí m kpú ara ekwa; agu aphu sú: “Nshio! Nshio gube eze m kpükpu, mbụ gube m kpükpu ophu bụ eku, nyíberu g'a-tu ọnú iya, i kparu bē iphe, bükwoo ndu gude ụgbo phē tsoru eze-enyimu agba ngho shikota l'eka barahụ bụru eze! ?Awa lanu-a kpoloko bē e gudewaa mekota iya; ọ bụru ola-l'iswi egube-a?”

²⁰Teru ęswa kpua ya gube igwe! Unubé ndu-nsó; mè ndu-ishi-ozi ono; mè ndu mpfuchiru Chileke unu teje ęswa lè Chileke bē nmawaru iya ikpe ejo-iphe ono, o meru unu ono!

²¹Tobudu iya bụ; ojozi-imigwe lanu, ọkpahu dū; pata m kpuma, ha gè m kpuma-uswe paru chie l'eze-enyimu sú: “Waa g'ee-gude ọkpahu chie m kpükpu ono, a maru ępha iya ono, bụ Bábilonu l'eka ọ to dudu onye ahümabaa ya ozo bụ ọwa-a. ²²Q to dudu onye anumabaa ọda nkwa; ozoo n umabaa ęka a gụ ebvu; ozoo kē ndu aphu ụpyi mè ndu egbu opu l'ime gube m kpükpu ono ozobakpo ilile. Q to dudu onye-ona, eme ona g'oo-dü habe aahümabaa l'ime ngu ozobakpo. Ọphu a byadu anumabaa ya ọda ikwe-nri. ²³Ophu iphóró óku oróku abyadu enwubakpo jaa l'ime ngu;

ophu o dudu onye anumabaa eka a no l'ime ngueme uzere k'eka eeke nwanyi; ozoo k'eka a lutaru nwanyi k'ophuu. Noo l'o kwa ndu ono, shi buru l'ime ngu agba ngho ono shigbaa buru ndu nweru enya l'eliphe-a. Teme i gude eme mgashij; dughushikota ohamoha l'ophu mgburugburu.

24 "Teme o bürü l'ime mkpukpu ono be a humaru mee ndu mpfuchiru Chileke me mee ndu-nsø; mækpoor mee iphe, bu ndu e gburu ebugbugu l'eliphe g'ephe ha."

19 ¹Ono mechaephoh; mu nüma olu-opfu ndu du igwerigwe epfu l'imigwe su: "Aliloya! Ge ndzota; me ogbu-nwiiinwii; me okwabe übvü; me ike; bükwaru ke Nnajuphu anyi, bu Chileke anyi! ²L'ikpe, o kperu be bükwa ire-lanu; bya aburu ikpe, pfuru nhamunha. O nmaru eze-nwanyi ovuoba pho ikpe; mbu nwanyi ono, gude apharwushi onwonye mee ụnwu-eliphe l'ophu: ephe bürü mkpurupyata-a. Chileke be gwataakwaru iya ugwo mee ndibe yébe Chileke ono, o gbushiru ono. Ochi phé tukoru iya l'ishi." ³Ephe byakwa atua ụzu ozo su: "Aliloya! Enwuru-oku, etsu mkpukpu ono kpua tuu je atuko imeli l'ophu sweta. Noo g'oo-kpu iya jasü le tuutuutuu le mijimimii bu ono." ⁴Ukporo ndu buogerena le ndu buogerena eno pho; waa iphe ono, nogbaa ndzü ono ephen'eno tuko daa kpurumu baaru Chileke ejah; mbu Chileke ono, no laba-eze ono. Ephe su: "Nokwa g'o du-o. Aliloya!"

Ete ęswa nwanyi, a luru k'ophuu

⁵O duru olu, shi l'aba-eze ono su: "Unu jaa Chileke ajaja iphe, bu unubé ndu ejeru Chileke ozi g'unu ha; unu kele iya unubé ndu atsü iya ebvü; onye upfu me onye nta." ⁶Mu bya anuma ụzu, ndu du igwerigwe atu. O nodu adaephoh g'eka mini aphu gbudugbudu; bya adahukwaphoh g'eka igwe ara órà; asuje: "Aliloya! O kwa Nnajuphu, bu Chileke ono, bu Okalibekakota-Ike ono bu Eze. ⁷G'ehu tsöö anyi ụtso; g'anyi tee ęswa teshia ya ike; kwabé iya übvü; kélé nta-a be o rwuakwaru Nwatüru ono l'alü nwanyi. Nwanyi obu, qobya alulu obu be kwaakwaru onwiya akwa kwa-buru iya. ⁸Chileke bya ekwewa g'o yee uwe ọchaa, egbu nwiiinwii bya aburu asagü-mini." Uwe ọchaa ono bu umere pfuru oto, ndu-nsø eme.

⁹Tobudu iya bu; ojozi-imigwe ono su mu: "Dee iphe-a l'ekwo: 'Ehu-ụtso be a goru nü ndu ono, e kuru g'ephe yiru le ndu e-ri nri, e gude eme ęswa nwanyi ono, Nwatüru Chileke ono eje alulu onoya.' " O pfuchaa nno bya asu mu: "Opfu ono bükwa Chileke gude onu iya pfua ya."

¹⁰Mu daa kpurumu l'iphu ojozi-imigwe ono jeshiaru iya abaru ejah. O su mu: "Te ejekwa ememe! O kwa ge gubedua unu l'ünwunna ngu phé bükota ndu ejeru Chileke ozi be bu ge mbédúa bükwaphoh onye ejeru Chileke ozi; mbu ụnwunna ono, bu phé be Jizosu goshiru okpobe-opfu nkiya ono. Bachiaru Chileke ejah. L'okpobe-opfu ono, Jizosu goshiru anyi ono be

bükwa l'eka Unme Chileke bę o shi; mbü Unme Chileke ono, bü iya emeje gę nemadzü pfuchijeru Chileke ono.”

Onye nö l'eli ịnya ọchaa

¹¹“Mu bya ahümä g'imigwe gheru onu. Mu hümä ịnya ọchaa, nö iya nü. O dürü onye nö l'eli ịnya ono. Ephä onye ono bürü: O pfushiru ike l'iphe, o pfuru”; bya abürü “Okpobe-Opfu ono.” O nodu ekpeje ikpe, pfuru ọto bya alwü ọgu l'uzo, pfuru ọto. ¹²İphóró ẹnya iya dęephō g'iphóró ọku, enwu enwunwu. O kpuru okpu-eze, dù igwerigwe l'ishi. O dürü epha, e deshiru iya l'ehu, adudu onye maru iya nü gbaha yębedua l'onwuya. ¹³O bürü uwe, a ts'eru lę mee bę o yeru. Ephä onye ono bürü “Opfu Chileke” ono. ¹⁴Iphe, bü ndu ojogu, nö l'imigwe gudegbaa uwe ọchaa, egbu nwijinwii bya abürü asagụ-mini kwaa onwophę akwa. Ephe tuko nodugbaa l'eli ịnya ọchaa awü etso onye ono, nö l'eli ịnya ọchaa ono. ¹⁵Iphe, eshije l'önü onye ono lufuta bürü ogu-echi, atsu nkö, bü iphe, oo-gude lwüa iphe, bü ọhamoha, nö lę mgboko. Lọ bya egude mgborıgwè bürü eze phę. O bürü iya l'a-zoshi mée vayinu l'akpuru vayinu ono, bü iya bü eze oke-ehu-eghu kę Chileke, bü Ọkalibe-Kakota-Ike. ¹⁶E dee epha iya l'uwe, o yeru bya edee ya ya l'utapfu, bü iya bü: “Eze ndu eze; waa Nnajuphu ndu bü nnajuphu.”

¹⁷Mu bya ahümä ojozi-imigwe, pfuru l'ime ẹnyanwu. O chia mkpu chishia ya ike gude kukota iphe, bükpo ẹnu, ephe l'akpaminigwe oku sụ: “Unu bya edzukobé ria nri, dashihuru unu; nri-ẹnyashi ọphu bü Chileke bę o shi l'eka. ¹⁸Unu bya avükaa anü ndu eze; mę anü ndu-ishi ojogu; mę kę ndu ojogu l'onwophę; anü ịnya; mę ndu agba iya nü; anü ndiphe l'ophu; amadụ mę ohu; ndu upfu mę ndu nta.”

¹⁹Mu bya ahümä ejø anü-egbudu pho mę ndu eze ndiphe mgburugburu g'ephe chitawaru ndu ojogu phę dökobe l'eka lanü g'ephe bya etso onye ono, nö l'eli ịnya ọchaa ono ọgu yee ndu ojogu iya. ²⁰A kpua ejø anü-egbudu ono lę ndzü. E gudekwapho onye mpfuchiru ono, epfuje iphe, Chileke epfuduru ono. Qo ya bę bü onye ono, shi abujeru: o -nodu ejø anü-egbudu ono l'iphu; l'o meshia iphe-ohumalenya-a, bü iya bü iphe ono, o gude dephua ndu ono, kweru g'a gbaa phę ngga ọhubama k'ejo anü-egbudu ono; mę ndu ono, shi abarü ntékpe, a kpuru o dù g'o dù ono eja. A kpütachaa onye mpfuchiru ono l'epfuje iphe, Chileke epfuduru ono yee ejø anü-egbudu ono lę ndzü je achiru ye l'eze iduma, bü ọku nshi-egbe enwu iya taphutaphu. ²¹Onye ono, nö l'eli ịnya ọchaa ono bya egude ogu-echi ono, shi iya l'önü alufuta ono gude tuko ndu ọphu phoduru nü gbushikota. Iphe, bü ẹnu, nökota lę mgboko-a dzukọ bya avụa anü phę kpata kpata; rijishia ẹpho.

20 ¹Noo ya bü; mu bya ahümä ojozi-imigwe, shi l'imigwe aby. O gude ire-igodo önü iduma, enwedu óhú ono l'eka; bya

achikwarupho oke egbirigba. ²O zuépho ejø-oke-agiyi ono gburumu; mbù agwø shi l'ichee ono, bụ iya bùkporo Obutuswe ono bya aburu iya bụ Nsetanu. Ojozi-imigwe ono bya azù-gude iya kee ya egbu tògbo; ọ zée l'ègbu ono ụnu apha labø l'apha ükporo iri. ³Ojozi-imigwe ono parù iya chie l'ime iduma, enwedu óhú ono. O chiechaa ya bya eworu iya gù-chia; woru iya tù-chia okpobe atù-chi; k'ophu ọ dudu onye adù ike atùha iya nü. Oo ya bụ g'oo too dephushihedù ndiphe ọzobaa jasù teke ụnu apha labø l'apha ükporo iri ono bvüerupho. Teke ụnu apha labø l'apha ükporo iri ono bvüerupho l'e wehaa ya g'ø kpaा nwantusaru-ehu nwanshii.

⁴Noo ya; mu bya ahùma aba-eze aba-eze mè ndu nògbaa ya nü. Ndu ono be bụ ndu a hoṭarø dobe g'èphe kpeje ikpe. Mu hùmakwapho maa ndu a pfu-gburu apfù-gbu; opfu l'oo l'èphe pfuru l'edzudzu-øha pfua l'oo Jizosu bụ Nnajiuphu; ndu shi asajé opfu Chileke asasa. Oo èphe bụ ndu te ekwedu baarù ejø anù-egbudu ono yee ntékpe, a kpuru o dù g'ø dù phø ejø; ophu èphe ekwedu g'a gbaa phè ngga ọhubama k'ejø anù-egbudu ono l'egedegee ọnù-iphu ọzoo l'eka. Èphe tetachawaru nòdu ndzù; èphe lë Kéreshi bùwaru eze ụnu apha labø l'apha ükporo iri. ⁵Eteta k'ono, ndu a pfu-gburu apfù-gbu tetaru ono bùru eteta k'ivuzo, Chileke meru nemadzù teta dzùru ndzù. Ndu ophu phòduru nü lë ndu ono, nwùhuru anwùhu ono ta adùkwa ophu tetaru nü jeye ụnu apha labø l'apha ükporo iri ono bvüebe. ⁶Ehu-utso yee adù-nsø bụ kë ndu a-yiru lë ndu ivuzo ono, Chileke e-me g'èphe shi l'ònwu teta nòdu ndzù ono. Ọnwu nwù-labø phø te erwudu phè eka; obenu l'èphe a-bùru ndu-uke kë Chileke; waa kë Kéreshi a-tuko bùru eze l'eliphe ụnu apha labø l'apha ükporo iri ono.

A Iwù-kperu Nsetanu

⁷Teke ụnu apha labø l'ükporo apha iri ono bvüerupho; l'aa-tøfu Nsetanu l'ègbu ono l'oo-lufuta lë mkporo ono, a túru iya ono. ⁸Looshi l'eka ono byatashikwa edephushi ọhamoha, nòkpoo lë mgboko mgburugburu, bụ iya bụ Gogu yee Megogu. L'ookpakobe phè l'eka lanù gude phè dzua ogu. Ndu bụ e-jeshia phè agugu èphe aha g'eja, nò l'alì. ⁹No iya; ndu ono zorù garamu garamu garamu lë phorokotoko eli-mgboko-a; bya ano-phekòta eka ono, ndu kë Chileke dòru ono mgburugburu; no-phekwaapho mkpukpu ono, Chileke yero obu ono. Obenu l'òku shièpho l'imigwe nwua kë phuruphuruphuru bya ekegbushikòta phè. ¹⁰A bya eworu Obutuswe, bụ iya l'anoduje eduphushi phè ono bya eworu chie l'ezé iduma ono, bụ òku nshi-egbe l'enwue ya phø taphutaphu ono, bụ iya bụ eka ejø anù-egbudu phø yee onye mpfuchiru phø l'epfuijiphe, Chileke epfuduru ono nò. Ọ bùru eka ono be èphe a-nòdu l'aa-nùa phè chiipuu eswe l'enyashi jasù lë tuutuutu lë mijimiimii.

Ikpe ikpazu

¹¹Mu bya ahùma oke aba-eze acha ụcha; bya ahùmakwapho onye nò iya nü. Igwe mè alì phøta ọso; shi iya l'iphu gbafu. Ophu ọ duedu eka èphe

a-nodu. ¹² Mu hümakwapho iphe, bükpoo ndu nwühuru anwühu; ndu upfu më ndu nta; eka ẹphe pfugbaaru l'iphu aba-eze ono. A bya e kpuhashịa ékwo ghebe ọnù; a bya ekpuhakwaapho ékwo lanü ọzo; ono bürü ékwo ndu nō ndzü. O bürü iphe, e deru l'ékwo ono bẹ e gude ekpe ndu nwühuru anwühu ikpe lę g'iphe onyemonye meru gbaru. ¹³ Eze-enyimu bya atuko ndu o rijkpooru chifutabebe. Anwühu yee alị-maa tuko ndu ọnwu gbuje-kpooru chifutabebe. A tuko g'ephe ha kpee ikpe. E kpee onyemonye ikpe g'iphe, o meru gbaru. ¹⁴ A chiru mgbu-ọnwu yee alị-maa chiru ye l'eze iduma ono, ọku enwu taphutaphu ono. Ono bürü ọnwu nwü-labø. ¹⁵ Onyemonye, a hümaduru ẹpha iya l'ékwo, e deshiru ẹpha ndu a-nodu ndzü ojejoje pho bẹ e chieru l'eze iduma ono, ọku enwu taphutaphu ono.

Imigwe ọphúú mè alị ọphúú

21 ¹Tobudu iya bụ; mu bya ahüma igwe ọphúú bya ahüma alị ọphúú; kele igwe ophu shi dụ nụ ta adụedu; ophu alị ophu shi dụ nụ adụ-hedu. Ophu eze-enyimu adụedu. ²Mu bya ahüma mkpukpu, dụ nso ono, bụ iya bụ Jierúsalem̄u ọphúú. Mu hümä iya g'o shi l'imigwe eka Chileke nō alwazeta l'alị. E memakpoe ya pho gę nwanyi, abyà ala ji; mbụ nwanyi, a kwawaru akwa g'oo-dụ yee ji iya aswiru. ³Mu numa olu, a nō l'aba-eze ono chia g'e chiru mkpu sụ: "Wakwa ibe Chileke ba-o! Nta-a bẹ Chileke byaa-kwaru anodu swiru nemadzụ eswiru. Nta-a bùakwaa eka nemadzụ bu bẹ bụ eka Chileke e-buru; nemadzụ abürü ndibe iya. Chileke l'onwiya eswiru phę eswiru; bürü Chileke phę. ⁴Oo-hushichaa phę enya-mini ékwa phę. Anwühu ta adụbaedu; ophu atṣu aphụ a-dụhedu; ophu aarahedu ékwa; ophu o duedu iphe emebaa nemadzụ ehleruka; kele iphe ono, shi dükota nụ ono bvüwari."

⁵Tobudu iya bụ; onye ono, nō l'aba-eze ono sụ: "Lenu; nta-a bẹ mu emeakwaa iphemiphe g'o bükotaru iphe ọphúú." O sükwa mu pho-a: "Tuko opfu-a dee l'ékwo; noo l'o bükota ọkpobe-opfu bya abükwarupho opfu, gbaru g'e gude iya eka." ⁶O bya asụ mu: "E meakwaru iya! O kwa mbedula bụ Alufa bya abürü Omega; Onye mbụ mè Onye ikpazụ. Iphe, bükpoo onye mini agụ bẹ mu e-kekwa mini shi l'ogba mini anuje ndzü kẹ mmanụ. ⁷O kwa onye alwuje ogu ono lwüta l'e-nworu iphemiphe. Mu abürü Chileke onye ono; onye ono abürü nwa mu."

⁸Obenu kẹ ndu ono, atṣu ebvu enya ono; mè ndu ono, ekweddu nụ ono; mè ndu ono eme ejo ahüma ono; mè ndu egbu nemadzụ; mè ndu eme kẹ nwanyi; mè ndu mgbashị; mè ndu anoduje agwa iphe; mè ndu adzuye ụka g'ephe ha; ndu ono bẹ iphe nō swiru phę nụ bụ eze iduma ono, ọku mè nshi-egbe enwu taphutaphu ono, bụ iya bụ ọnwu nnwü labø.

Jierúsalem̄u ọphúú ono

⁹Tobudu iya bụ; ojozi-imigwe lanü l'ime ojozi ẹsaa ono, shi parụ ochi ejo iphe-ememe ẹsaa ikpazụ pho byapfuta mu bya asụ mu: "Bya gę mu je

egoshi ngu nwanyị òphúú ono, l'abya ala ji ono, bụ iya bụ nyee Nwatürü Chileke onoya.”¹⁰ Unme Chileke bya ejie mu pho ehu. Ojozi-imigwe pho duta mu je enyihu ephekerephe úbvú, ha l'eli ntumatu. O je egoshi mu mkpükpu ono, dù nso, bụ iya bụ Jierúsalem̄u g'o shi l'imigwe eka Chileke no alwazeta l'alị.¹¹ Ogbu-nwíjínwii kę Chileke mee ya ọ nodu eke kę zaa zaa. Iphóró iya nodu eke zaa zaa gę kę mkpuma, bụ iya bę aswa kakota; mbụ iphóró dęephō gę kę mkpuma jiásùpà. Mkpuma obu anoduje ama mma; bya aphu ngerengere.¹² Mkpükpu ono bę e gude igbulö kpü-pheta mgburugburu. Igbulö obu haephō mebyikpoo kę phengara. E bua ya ọnū-abata uzi iri l'ebō. E ye ụnwu-ojozi-imigwe iri l'ebō g'ephe cheje ọnū-abata iri l'ebō ono nche. L'ọnū-abata ono ẹphe n'iri l'ebō bę e degba-chaaru ẹpha ipfu iri l'ebō ono, dù lę Izurel̄u l'ehu l'ehu.¹³ E bua ọnū-abata eto l'uzo ọphu gharu iphu l'uzo ẹnyanwu awawa; a bya ebua ọnū-uzo eto l'uzo ẹnyanwu ariba; bya ebua ọnū-uzo eto l'uzo isheli; bya ebua ọnū-uzo eto l'uzo ndohali.¹⁴ Ọ bụru mkpuma iri l'ebō bę e gude tụa ọkpa igbulö mkpükpu ono mgburugburu. Mkpuma ono ẹphe n'iri l'ebō bę e deshiru ẹpha ndu-ishii-ozı iri l'ebō; mbụ ndu-ishii-ozı Nwatürü ono.

¹⁵ Ojozi-imigwe ono, shi epfu anụ mu nụ ono bę gude ogugu mkpol-a-ododo, oo-gude tụá mkpükpu ono yele ọnū-abata iya yele igbulö iya kpoo.¹⁶ Mkpükpu ono nweru mgburéku ẹno, haephō ẹnya nhamunha. Ọ bya egude ogugu tụá ya. Iphe, o dęgbaa l'ogologo iya mę uswekete iya mę eli iya mękwapho ọsa iya bụru ụnu manyịru ugbo eto lę manyịru ụkporo iri l'ise.¹⁷ Ọ bya atụa igbulö iya; igbidigbi iya dù ntụ ọkpa ụkporo labo lę ntụ ọkpa esato lę gę ndiphe atuje iphe. Noo g'ojozu-imigwe ono türü iya.¹⁸ Iphe, e gude kpüa igbulö ono bụru mkpuma jiásùpà. Mkpukpu l'onwiya bụru mkpol-a-ododo bę e gude mee ya. Ọ nodu aphu ngerengere g'onyo.¹⁹ Ọkpa igbulö ono bę e gudegbaa mkpuma, dù iche iche, ereshigbaa ire ike bya aphugbaa ngerengere gude mee ya; ọ nodu ama mma. Mkpuma ono ke mbụ bụ jiásùpà; k'ebō bụru sáfayà; k'etō buru ágètù; k'eno bụru éméràlùdú;²⁰ k'ise bụru óníkùsù; k'ishii bụru kanéliyànù; k'esaar bụru kírísòlàyìtù; k'esato bụru bérilù; kę tete bụru tópàzù; k'iri bụru kírísòpù-ràsù; k'iri lę nanụ bụru jiásintù; k'iri l'ebō bụru ámítisütù.²¹ Ọnū-uzo iri l'ebō ono bụru igopoto iri l'ebō bę e gude mee ya. Ọnū-uzo ono ẹphe n'iri l'ebō l'ehu l'ehu bükotaru igopoto lanụ bę e gude mee ya. Qma oji ime mkpükpu bụru mkpol-a, guru egugu bę e gude mee ya. Ọ nodu aphu kę ngerengere g'onyo.

²² Ophu o dudu eze-ulo Chileke, mu húmaru l'ime mkpükpu ono; kę le Nnajuphu bụ Chileke, bụ iya bụ Okalibe-Kakóta-Ike yee Nwatürü ono bụwaa eze-ulo Chileke kę mkpükpu ono.²³ Mkpükpu ono ta adjuedu iphe, o gude ẹnyanwu eme; ọphu o dękwapho iphe, o gude ọnwa eme. Noo kęle ogbu-nwíjínwii Chileke bę echija l'ime iya. Nwatürü Chileke ono bụru iphóró, e gude aphu ụzo.²⁴ Ọ bụru iphóró, shi lę mkpükpu ono bę

øhamoha e-gude nödu ndzü. Iphe, bükpo ndu eze, nökota lę mgboko evukqo odata-biribiri phę vubata l'ime mkpükpu ono. ²⁵ Onu-abata mkpükpu ono e-gekötajeru onu tekenteke; kèle enyashi ta abyakpodaanu adü l'eka ono. ²⁶ Øhamoha, dü l'eliphe bę a-tuko odata-biribiri, ephe nweru enweru vutakota bya akube lę mkpükpu ono; ephe akwabę mkpükpu ono übvü. ²⁷ Ole o tó dükwanu iphe, aaso nsø, byaru abahü lę mkpükpu ono. Onye eme ejø ememe m'onye adzü uka bę e te ekwekwaa g'o bahü iya. Ndu a-bahü iya nü kpoloko buepho ndu e deru epha phę l'ekwo Nwatüru ono, bükwanu eka e deshiru epha ndu a-nö ndzü ojejoje.

22 ¹Töbudu iya bu; ojozi-imigwe ono bya egoshi mu nggele, bu iya bu mini obu, anuje ndzü ojejoje obu. O doephø rişaaphuepho ke ngerengere g'onyo. O bürü eka o shi asofuta bu l'aba-eze Chileke yee ke Nwatüru onoya. ² Mini ono nödu asoephø l'echi oji mkpükpu onoya. Oshi, anuje ndzü ojejoje pfugbaaru nggele ono ibe k'ebø ebo. Oshi ono amije uzi akpuru iri l'ebø, dükbaa iche iche bya ami nno l'onwa l'onwa ugbo iri l'ebø l'apha. O bürü ekwo oshi ono be aakpatajé gude mebe øhamoha obvu l'iphe, eme phę nü; ephe ewekorohu. ³Ophu o düdu iphe, Chileke türü onu anodubaa l'ime mkpükpu ono.

Iphe, a-dü lę mkpükpu ono bu aba-eze Chileke yee ke Nwatüru ono. Ndu ejeru iya ozi a-nödu abarü iya ejø. ⁴ Ndu ono, ejeru iya ozi ono a-hü maje iya l'iphu l'iphu. Epha iya bę ee-dechaa phę l'egedegee onu-iphu. ⁵ Enyashi ta adühedu. Mkpa iphóró oroku; ozoo k'enyanwu ta adueduru phę ozo; kèle Nnajüpübu, bu Chileke l'a-bürü iphóró phę. Ephe aburu eze jasü lę tuutuutuu lę miiimii.

Abyabya Jizosu

⁶Noo ya; ojozi-imigwe ono su mu: "Opfu-a g'o ha bükotakwa okpobe-opfu bya aburu opfu, gbaru ke g'e gude iya eka. Lę Nnajüpübu, bu iya bu Chileke ono anuje ndu ono, epfuchiru iya nü Unme iya ono bę ziakwaru ojozi-imigwe g'o bya egoshi ndu ejeru yeba Nnajüpübu ono ozi iphe, adue-du g'o-nö-beru l'oomee."

⁷"Lekwa; mu abyakwaa egwegwa! Ehu-ütso bę a goru nü onye emeje iphemiphe-a, e deru l'ekwo mpfuchiru-a."

⁸Mube Jionu gedegede bu onye nümakotaru iphemiphe-a lę nchi mu; bya ahümä iya l'enya. Mu nümachaa ya ono bya ahümachaa ya ono; mu daa kpurumu l'iphu ojozi-imigwe ono, goshiru mu iya nü ono jeshiaru iya abarü ejø. ⁹O su mu: Te ejekwa ememe! "O kwa ge gübuedua unu l'unwunna ngu bu ndu ejeru Chileke ozi-a bu ge mbedula bükwapho onye ejeru Chileke ozi; mbu ünwunna ngu bükwa ndu ono, epfuchiru Chileke me ndu ozo, emeje iphe, ekwo-a pfuru. O Chileke bę jj-bachiaru ejø." ¹⁰O su mu: "G'o tó dükwa opfu, e deru l'ekwo-a me nanü, ii-domi edomi. Lę teke iphemiphe-a e-mekota bę dükwaan ntse. ¹¹G'iphe, bu ndu emeje ejø-iphe

kwaékwapho l'eme ejo-iphe, ephe eme. Gé ndu eme umere, rehuru ere-hu kwaékwapho l'eme ejo umere, rehuru erehu, ephe eme. Gé ndu ɔphu pfübekwanuru-eka-qtó l'iphu Chileke gudeephø eka phø g'ephe gude iya. G'onye doberu onwiya Chileke iche dobeékwarupho onwiya Chileke iche g'o doberu iya.

¹² “Mu sürü-a; mu abyaakwaa nta-a nta-a! Mu -byatashia bø mu e-gu-de iphe obunggo, mu e-bu onyenonu nggo g'iphe, o meru gbaru. ¹³ Q kwa mbedula bu Alufa bya aburu Omega. Mu bu onye Ivuzø bya aburu onye Ikpazü. Q børu mu bu mgbube ishi iphemiphe; bya aburu mu bu eka iphemiphe sùberu ishi.”

¹⁴ Ehu-utso, bø a góru nü ndu asajø awurukpata uwe phø l'øocha ke pemu pemu; kèle qø phø bø ee-kwe g'ephe wøtaje akpuru, oshi ono, anuje ndzø ojejoje ono miitaru; rije. Q børu phø bø ee-kwe g'ephe shi l'ønu-uzo bahü l'ime mkpukpu ono, Chileke nø ono. ¹⁵ Obenu lë ndu ono, bu nküta ono; mè ndu mgbashı ono; mè ndu apharwushı onwophø ephe l'unwanyi; mè ndu egbu nemadzü; mè ndu anoduje agwaphø iphe; mè ndu abuje-ru; onye ozo -nödu adzü üka l'øotso phø utso; tème ephe nödu adzü üka l'onwophø; ndu ono g'ephe ha bu l'azü mkpukpu ono bø ephe a-nödu.

¹⁶ “Q kwa mbedula, bu Jizøsu gedegede bø ziru ojozi-imigwe mu g'o bya emee g'unubø Chiochi makötaru iphemiphe-a. Mu bu eri Dévidi bya aburu oshiløkpa iya. Mu bükwarupho kpokpode nchi-abøhu ono, anoduje eke paapaapa onoya.”

¹⁷ Unme Chileke ono yee nwanyi òphúú ono tuko sù: “Bya-o!” G'onye numakpooru iphe-a sù: “Bya-o!” G'onye egu mini agü byakwa! G'onye q dù iya g'o bya byakwa g'e kee ya ya kë mmanu g'o ngua. Q kwa mini ono anuje ndzø ojejoje.

Mkpochi-ishi iya

¹⁸ Iphe, bu onye anu opfu-a, e dekotaru l'ekwo-mpfuchiru-a; bø mu alo eka lë nchi. Onye bu onye yekwaru iphe, l'iphe-a, e deru l'ekwo-a bø Chileke e-yekwakwa iphe, l'iphe, bükotakpoo ejo iphe-ehuka, e pfukotaru opfu iya l'ekwo-a; tuko iya byabø onye ono l'ishi. ¹⁹ Teke q dukwanuru onye wofuru iphe ewofu l'ekwo mpfuchiru-a bø Chileke e-wofukwa okiphe onye ono l'akpuru, q miitaru; mbü oshi ono, anuje ndzø ojejoje ono; oshi ono, e pfuru opfu iya l'ekwo-a; wofukwaphø okiphe nkiya lë mkpukpu, dù nsø ono, bükwarupho iphe, e pfuru opfu iya l'ekwo-a.

²⁰ Qo onye ono, meru g'a maru l'iphemiphe-a bükota ɔkpobe-opfu bø sürü: “Ee; mu abyaakwaa nta-a nta-a.”

O noo g'o dù. “Jiko bya; Nnajìuphu, bu Jizøsu!”

²¹ Gé Nnajìuphu, bu Jizøsu; bya aburu Kéreshi meeru unu eze-iphe-oma g'unu ha. Nokwa g'o dù.